Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дена ◆ ЕРА, 29 МАРТ, 1984 ШУ. ◆ № 38 (8816). ◆ Мах 3 кап.

21 АПРЕЛЕ — КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

— Тха завода ерригача цехашка, установкашка, сменашка болхлойн гІулакххерча наьхен собранеш хиннай, — дуьйцу Вознесенскерча газ чакхйоккхуча завода партбюро секретара Лечаев Салмана,— 21-чу апреле коммунистически субботнике дакъа лацара хетаяь. Къахьегама цІей долча дийнахьа лакха оьсарле йолаш болх бе лаьрхІад газ чакхйоккхараша.

Комбинированни установка коллективо лаьрхІад цу дийнахьа хьинар кхо ца деш къахьега а дийнахьарча паччахьалкхен планал совгІа Даьхенна 90 гаргга тонн газах доьвкха бевзин дала а. ХІаьта компрессорни станце бригадаша дош деннад цхьан ден-буйсан планал совгІа 70 эзар кубически метр газ яла.

Ше къаьстта декхар кхочушдеш хургба ленински субботнике завода комсомольцаш. Цу дийнахьа цар лаьрхІ спорта майдан киийчьe.

Заводера 456 сaг хургва ленински коммунистически субботнике дакъа лоцаш. Царех бІаь гаргга сaг вахташка болх беш хургва. 118 сaг хургва технологически аппараташ, насосаш, компрессораш, кхьийола хІамаш тоеш. ШиъбІаь совгІа сaг хургва завода коан городерча микрорайонехь цхьалхо еш, гаьнаш кІотаргаш дІайогІаш.

Заводе болх беш я завода профсоюзни комитета председатель В. А. Корзевич керте латта коммунистически субботника кийчо ярея из чакхдаккхарен штаб.

* * *

«Малгобекнефть» мехкдаьттен газен управленера цхьа эзар совгІа сaг хургва укх шера 21-ча апреле ленински коммунистически субботнике дакъа лоцаш. Царех 430 сaг шоай массазарча балха вахте къахьегаш хургва цу дийнахьа, хІаьта юхе-бисараш цехаш, бригадаш, городаш, города улицаш цІенъечe, тоаечa тайп-тайпара балхаш деш хургба.

НГДУ ерригача цехашка, бригадашка дийнад Эррагсоюзни коммунистически субботника кийчо яра дош. белгалдаьхад цу дийнахьа кхоачашдергдола балхаш. ХІара коллективо лаьрхІад лакха оьсарле йолаш къахьега.

МагІалбикерча мехкдаьтта доахарейа лаьрхІад субботник долча дийнахьа план тІехххоачаш а еш 665 тонн мехкдаьтта даккха, цхьа скважина, итт насос, 12 каналнзаце гІувнаш тое, ткъо тонн тишa эъшк гулде, шин бІаь метр цІермашинникъ тоабе, цехий, бригадай коинаш цІенде, массанахьа цхьалхо е, дукха кхы балхаш чакхдаха.

Ленински коммунистически субботникех баьча балхах 500 сом цхьайтталагІча пятилетка фонде дІачудала лаьрхІад городерча мехкдаьтта доахараша.

* * *

«Грознефтеоргсинтез» производствени объединенe предприятешка, цехашта юкъе укх шера В. И. Ленина ваь 114 шу дузаче цІейна хетадаь Эррагсоюзни коммунистически субботник хула ди хьинарерчи къахьегашца белгалдаккхара эггара хьалха доккхий декхараш тІанйцарех ба В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода шийтталагІча цеха технологаш. 21 апреле шоай хьинари инзи кхо ца беш къахьегара берряга болхдой тІахьнйкар ЭЛОУ-АВТ яхача установка воккхагІволча оператора А. Ф. Бандилета, установка парторга Н. П. Эльбаума, слесара В. И. Гецтожина.

Цеха болхлоша дош деннад «ЦІеча шоатта дийнахьа» планал совгІа ткъо эзар сома маьха товарни продукця арахеца. 21 апреле цеха ерригa коллектив къахьегаш хургьа кхоьчча энергоресурсий чотагІа. Цу дийнахьа ремонт ерган шин насоса цехага тІадолхача наькъашта, дІайогІаргья дукха гаьнаш кІотаргаш.

ШийттагІча цеха коллективана тІехьа кхы мел йолча цехаца а доккхий декхараш тІанйцад.

З. АЮБОВ.

КВАРТАЛА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА

КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума решенеш йизза кхоачашъяра ерригa шоай торонаш еркагІа яьхача «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахоша къахьегама оьсарле лакхъяра кхаь бетта заданин пеш процент гаргга тІехкхоачадаьяй. Мехкдаьттен газа аьхкара пани кхоачашъярах рапорт деннад цар ханал хьалха. Цу пхеденна дехьа пачхахьалкхен планал совгІа цар декхарда 520 тонн мехкдаьттен 350 эзар кубически метрах тІехмагІа йоадаш мехкдаьттагда хьайоагІаш йола газ. Квартальни заданел совгІа цхьалхадокхарга 12 эзар сом мах бола товарни продукци.

Укх толамаш доккхача дакъа доадаш, социалистически хьалхаьялла Гагиев Бек-Хана Летанинни Николайн керте латтача мехкдаьттен газ йоахача бригадай коллективаш.

* * *

ДІабаьхача шин бетта республикерча производствени коллективашта юкъе яьнаьча социалистически хьe итогаш йича Нохч-ГІалгІай текстильно-галантерейни производствени объединене коллективна, хьалхара моттиг е хьожаел cap КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карада къа цІе байрах. Иштта из йиэьар республика газетанга тІа чІоагІдьча Сийлен улга тІа а. Цу дехача совгІахо [illegible] дикка дукхагІа дІадехкага кхийо а деш объединене болхлоша шоай производствени хьонкашш тоадеш къахьийгар март бетта а. Цудухьа хІаьэлехьа рапорт деннад цар ерригача техникоэкономически хьонкаш хьалхарча квартала план кхоачашъярах. ТІаьоагІача апрель бетта чотагІа цар арахецаргья 132 эзар сома маьха товарни продукци 19 эзар сома маьха нормативно-цІена продукци. Кхаь бетта планал совгІа дакхал даьккхай цар 144 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

Къахьегама оьсарле кхиэьйв ловзбаьчух кхьа процент лакхъе еш ялна КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленуме белгалдаккхар программа а хьина [illegible].

Паччахьалкхен планал совгІа дукха продукци ара а хецаш, объединенерча цехашта юкъе яьнача социалистически хьe хьалхара моттиг лаьккхай Ибиев Руслан, Газматов Муса, Садулаев Лема керте латтача швейно-трикотажни, вязальни, берзаьшш доахача кхаь цеха, Кортоев Аттбе Мухьмада кулгалдеча [illegible] швейни фабрика коллективаш.

Б. КОСТОЕВ.

СИХАГІА ЧАКХДАХА БІАЬСТАН БАЛХАШ!

ДІАЙИЙНАЙ ХЬАЛХАРА ГЕКТАРАШ

ЛаьгІо догІа делхаш денад ди. лаьтта дикка тІаьда хиларах кхашкара балхаш сецад. Вахьда, цІагІа Іе са ца туьш «Экажевский» совхоза конторе гулбеннаб цу боахама звеньеройш, кхьбола кхаш леладу къахьегамхой. Дукха да цар балха хьахъехьа дуьца. ала, къоастаде деза хІамаш. ХІаьта, къамаьла чулоацам шаІ ба: укх шера хьунгьам фу дича дикагІа хургба. ЙІаьстан балхаш чакхдаха маца вІаштІехьдаргда, кхы а массагІ да уж. Гулбеннараштa юкъе ба дикa бовзаш бола коартолаш леладераш Угурчиев Іамархан, Вуэуртанов Махьмадгире, кхыбараш. Сагота ба къахьегамхой догІаш делхаш даьхкача денощa болх юкъагІбитарах. ХІаьта из болх дика дІа а болабаьбер цар.

Совхоза совхоза коартолаш леладераш кхиачаш а тІехкхоачаш а дир массагІа хьайхашка латта декхараш, укх шера кхы кІеаигагІа толам баккха лаьрдІа а бац.

КІезига бола бац бохьаш къахьегамхой укх бІаьсти бе беаар, цар дІаe еза 1840 гектара тІа хьаькІаш, 100 гектар кен, 600 гектар коартолаш, кхьийола культураш.

Карарча хана де вІаштІехьдаьнар фуд?

Коартолаш дІаоергйола лаьтташ кхаь бригада дийкъа да тха. Цу бригадашта керте латт дукхача хана болх а беш, йоккха опыт Іоаяь нах. Масала, шоллагІча бригада кулгалдеш ва Яндиев Мухьмад, кхоалагІча бригада керте латт Галаев Хизар, уж шакхе а бригада укх шера бригадин подрядагІа къахьегаш я. ЦхьоалагІча бригадана чуйоагІа Итазов Исраьила, Добриев Бек-Хана, Хадухоев Идриса, Албогачиев Іийсай звеноц. Уж я тха коартолий кхел бе йоалла бригадаш.

Деррига лаьтташ хьаьдаь, тоадаь дааьнечул тІехьагІа коартолаш дІаe йоалаьй. Эггара хьалла из дІаe болаьраш ба шоллагІча бригадера Угурчиев, Аушев, Вуэуртанов. Шин дийнахьа цар 18 гектара тІа коартолаш дІайийра. Соахкарчуд цхьа дикa культура дІаe болабеннаб совхоза къахьегамхой.

ПланагІа дийнахьа дІаe йоагІар 4 гектар мара ац, баьгъда, звеной болхлоша тІадехараш доккхагІа да. ХІара дийнахьа цхьъ ах гектар коартолаш дІаоергьа лаьа дош деннад цар. ХІанз хьегучех из доаш кхоачашдеш а ба. Воахамe дийнахьа дІаюош йола коартолаш 50 гектар хула.

— ДогІаш юкъе ца лейнача наьтта дийнахьа дІайиннa даргдар тхо из культура, — йоах боахама дикагІчарех волча звеньевойс Вуэуртанов Махьмадгире.

ХІаьта а иттлагІча апреле коартол дІаера балхаш чакхдаха уйла йолаш ба коартолаш леладераш. Из цар вІаштІехьдергда евна а хетт, дийнахьа 50 гектар юкъ хилча ерригаш а мичай уж 600 гектар мара.

ДІаер цхьа урхе мара яц, хІаьта шоллагІа йола урхе а тІаьнха мерна доал дар.

Доал ца дойн-и хІама хургдац, керттердар из да. ТІанйцача социалистически декхараша дІадех къахьегамхошкара парна лерттІа доал дар. ПланагІа цхьан гектара тІара 115 центнер чуэца езача, коартолаш леладераша 180 центнер чуэкаргья аьнна декхараш тІанйцад. Цу декхарех лоархІаберга дІадийначоа доал дарга хьажа. Веиата укх шера цхьайтталагІча пятилетка пхе шера план кхоачашъе лаьрІа а да тхо, 3800 тонн коартолаш паччахьалкхена дІачуеча пхе шера план яь доале а, оахa 4000 тонн дІачулургья аьнна декхар тІаьйцад.

ДІаюош йола коартолаш къоастаяра дика йоакхо лаь совхоз. Из хоржаш дукха бІаьхлой хиннаб укхала къахьегаш. ХІаьта, дІа ма юя дин-динагІа йола коартолшхарца а кхувшр. Из болх беча кхалнаха юкъе дика къахьегаш ба Итазова Насымхан, Албогачиева Айшат, Евлоева Тамара, Яндиева Зина, Костоева Дугурхан, кхыбараш. Цар хьахеркa коартолаш цу саньата дІаe болалац. Хержачул тІехьагІа 10—15 ди доаккх ойнйрг тІадаларга хьайкаш, ойнйрг тІадаьча дІаeс.

Болх лерттІа дІабахийтаре эшаш я боьъонца тоаль йолча техника. Цу гІуллакха йоакхо а еш бІаьстан балхаш дара техника дика тоаьб тха Аушев Юсапов Евлоев Ахьмадев кулгалдеш болча боахкоша.

Кен дІабо болабаьб оаха, иштта дІабийнаб хьалхарча пхийтта гектара тІа. Хоза латташ йола ха мара хІама ейиш бац боахама кхаш леладераш.

Лаьтта дика да е во да лхаш бола нах ийсалу. Лаьтта-м вай да, цунна деш доаа доал да из дІка е во хулар. Дика доал деча дика хул хьувкъам. Уж деш тха кхаш леладерий деаз я ала мегаргда.

І. ГАГИЕВ,

«Экажевский» совхоза парткома секретарь.

ТЕШШАМЕ ЛАРД ЙОЛЛАШ

Шоай хаянахьен дикен дІаерех, цул тІехьагІа лерттІа Іувал дарах гектара дика хьийкъар дІадоккхача шере ялата а доакъара а культураш Грозненски района «Атагинский» совхозе. Уж хьадикхейар коллективни подрядагІа къахьегаш йолча лаьрхІа вІашагІъехкача механизаторий звеноша.

Укх шера кІу а лаьгагІа хьувкъам болаш культураш хьелккхe лерхІаш ба совхоза къахьегамхой. 2300 гектар хулаш долча гуразьа дІадийнача ялата юоагІа минеральни удобренешца подкормка еш боахe механизаторех цхьабераш, хІаьта шоллагІбераш — сихбенна машинаш доахаш эггара хьалхa дІаe еза 1300 гектар хулаш йола доакъара а ялата а культураш 1 апрель хьатІакхачалехьа дІайийна яьхара. Нийчдаь Іодалаш цхьа эзар гектар лаьтта.

Хаьша болх беш я иіс механизированни звено. Укх шера а коллективни подрядагІа къахьегаш я уж.

Звеньиашта юкъе яьнача социалистически хьe эггара дикагІа къахьег Социалистически Къахьегама Турпала Гайтемиров Шираане, Вагапов Байне, Сугаипов Іийсe кулгалдеш ярая.

Шоай декхараш дикка кхоачашдара тешшаме лард йоллаш болхи совхозе къахьегамхой.

С. АУШЕВ.

ХЬАЛХАЛАТТА ДОЯРКА

Дахана шера хІара кхоабече Іаттагара 4280 килограмм шура яьккхай Шалински районе «Московский» совхозе фермe. Из геттара дика хьоакхам ба. Республика фермерташ бригадаштен юкъе яьнача социалистически хьe хадаькеа хьалха йоаккха хьаьнай цун коллектив цхьайтталагІча пятилетка кхоь шера. Иштта толама къаьхьег цо карарча шере а. ЦхьоалагІча квартала шин бетта итогех хьe котьалмерг а лаьрхІа республикански газеташ тІа чІоагІдьна Сийлен улга тІа яьккхай из.

Шоашта карагІдьнаачох кхоачам а хиннa дІаболахш бец цигара доярках, специалисташ. Цар декхар тІанйцад укх шера хІара кхоабеча Іаттагара планал совгІа 365 килограмм — 8,5 процент шура дукхагІа е йоаккхаш паччахьалкхенга 350 тонн шура йолла а СССР Конституце цІей долча дийнахьа цхьайтталагІча пятилетка паччахьалкхенга шура йолла план кхоачашъе а.

Уж толамаш доаззача фермe болхлошта юкъе доккха дакъа доацарех цаІ я доярка Зикурдиева Иман. ДІадахача шера хІара шо хьожача Іаттагара 5075 килограмм шура яьккхар Имана, шоай фермe дояркашта юкъе яьржача социалистически хьe хьалхара моттиг е йоаккхаш. Хьинар лаьгІ ца долийтеш къаьхьег доярка укх шере а. Ханал дикка хьалха кхоачашъяьй цо цхьоалагІча квартала план. Совсий сайна дукха шура яккха тІерташ хьинар айдина къахьегаш я хьалхалатта доярка.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТА ТІА: Шалински районе «Московский» совхоза толамий доярка Зикурдиева Имая.

З. БАТЧАЕВА сурт.

1984 ШЕРА 28 МАРТ ХЬАТІАОТТАШ ХІАРА КХОАБАЧА ІАТТАГАРА ШУРА ЯККХАРА ЙОЛА СВОДКА

(кг)

Районаш	1983 шера	1984 шера
Шалински	6,7	6,4
Гудермесски	6,3	5,5
НаурскІ	6,3	7,0
Ачхой-Мартановски	6,2	5,1
Надтеречни	6,3	5,5
Урус-Мартановски	6,0	4,4
Назрановски	6,0	4,7
Шелковской	6,0	6,1
Грозненски	5,2	6,0
Малгобекски	5,1	5,2
Сунженски	5,0	4,9
Республике гІолла	5,7	5,5

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1984 шу, 29 март. № 63 г. Москва.

ГІуллакх ду ха хьакха баьнна тІема гІуллакхаш тІара нах боьъонца долча тІема гІуллакха тІара дІа а баьха 1984 ш. апреле — июне запасе бахийтара хьакъехьаш граждаиаш шоай эргІална боьъонца дола тІема гІуллакх де тІахьехара хьакъехьа.

«Массана а тІема гІуллакх де декхарех хиларах» долча СССР Законга хьежжа аз приказ ду:

1. Хьадд ха йолаш тІема гІуллакх деш бола, боьъонца дола тІема гІуллакх дара хиаш 1984 ш. 1 июль хьатІакхачалехьа чакхйоалаш боли тІема гІуллакхаш тІара нах 1984 шера апреле — июне Советски Эсвара, ТІема-Форда Флота, доазон тІарчен чурчен бІун мугІарашкара дІа а баьха запасе бахийта.

2. ТІема гІуллакхий тІара нах запасе бохийташ хьалхра дукхадеша, укх приказа І-ча пунктага хьажжа, тІахьехача денга кхоачаш 18 шу доалаш, дІахьехара хавал тІехьабоала боагьо йоацаш бола граждаиаш а хІаьта иштта хаваш йоккхагІа йолаш, тІахьехама тІехьабахьа хаваш чакхьяьна бола граждаиаш а Советски Эсваре, ТІема-Форда Флоте, доазон тІарчен чурчен бІу тІа боьъонца дола тІема гІуллакх де тІахьеха.

3. Приказ дІакхайкадолда ерригача роташка, батарейшка, эскадрильяшка, кеманашка.

СССР оборона министр Советски Союза Маршал Д. УСТИНОВ.

АГРАРИИ ЭКОНОМИКА

ИНТЕНСИВНО ДЕГІАЙОАЛАЕ

ОАХА ХОАМ БАЬ МА ХИЛЛАРА, 28 МАРТА МОСКВЕ ХЬАЙИНЛЛАР ЕРРИГСОЮЗНИ ЭКОНОМИЧЕСКИ СОВЕЩАНИ

«Юрта боахамеи агропромышленни комплекса кхьча доакъойн экономически эффективность лакхъярах долча партийни, советски, боахама органий декхарий хьакъехьа» доклад йир гулбеннараша безаме тІанйцача КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара М. С. Горбачева.

Е совещане, ер хьаеллача хана КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста К. У. Черненкос ма аллара, КПСС Центральни Комитето яьча решенегІа гуллъаь я Кхачан программа кхоачашъяра баьча балха эггара хьалхара итогаш юкъар дуьха. Цун къамаьлаца хьахьехад партийни организацешта, агропромышленни комплекса болхлошта хьалхашка латтача декхарий майан, цунца я цар гІулакхий керттера доастамех йола уйзалеш.

Вай экономика, йоахар дІахо доккладчика, ше дегІаярга дааллача бехктонкамеча этапе я. КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра тІатеІІа болх баь кхо шу тІехьаьнахьа дисад. ЧІоагІа чоалханен бехктокхамен декхараш долаш йолча цхьайтталагІча пятилетка чакхйоалача юкъагІ чуденад вай. Ший деррига гІулакхашка парте чІоагІа хьалхле доашо КПСС XXVI съездан цул тІехьагІарча КПСС ЦК Пленумийн стратегически установкашца. Чакхдоахаргдолча гІулакхий тоьал бІарчча программа я цуга карерадараш санна, дІахьхача хамара а декхараш кхоачашдара.

Цу балха боахалах кІоарттен масса оагІорахьарен аьннад новкъоста К. У. Черненкос февральски Пленумен харжархошца вІашагІкхийттачен дакъа къамаьлашка. Цар тІа хаьдда белгалдаьд парте, паччахьалкхени боахамен органаша, беррагача къахьегамхоша уйла тІаерзаe езаш дола экономикаи дІахо дегІайоалаяра а халкъа хьал-торо лакхъяра а декхараши наькъаши. Экономикана кулгалдара беш бола болх хадданзен хьалхашка латта декхар кхоачашдара тІаберзабаьи хилийтаза, керда, хьалха латташ мел дар чІоагІдензен дебаданзен, цхьа творчестви инициативен ма могга дегІакхувланна, порядок, дисциплина, организованность чІоагІъяна ярга.

Экономика сфера парте гІулакхашка юкъеттера хин ша масаза а иштта йолаш юсаш а я. КПСС ЦК-ас правительствас укх тІехьарча хана массехк лоархІаме решени тІанйцай халкъа боахама эффективность лакхъяра, Іилма - техническа прогресс сихъяра, боахама механизм эргальнихха тоаяра тІаерзаяь.

Вахаро дІалех интенсификацена уйла чІоагІагІа тІаяйоххитилга. Кхетадеш да, экономика айара дукхагІча дахьъе интенсивни йолча факторашка, управлене керадача методашка доахар — итта гІулакх доацилга. Безам хилар укхаза кІеанца да. ЛеррагІа чакхлоахаш партини, паччахьалкхен, боахама органий, ерригача вай кадрий гІулакхаш хала деза. Цхьабаргьда, из кхоачашде могаргдолаши де дезаши да вай. Мехка йолаш я квалифицированни кадраш, мел эш ресурсаш. Волаш ба вай керттера кхоачам а — дукхача наьха гІо, общественни хьалдашка уйта проблемаши къестаьча хьинаре дакъа лаца царна лар.

Интенсификаци яр лоархІаме да экономика ерригача сфераней къаьстта а социально - экономически проблемаш къоастаелга дукхача дахьъе шоаш дегІаяхкарах тийша долаш йолча секторашта. Тахан цу тайпара секторашта я юрта боахам. КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленумо нъоабалъаь мехка Кхачан программа кхоачашъяра тІаерзаяь ерригa агропромышленни комплекс.

ЦК майски Пленум хиина ши шу дааьнад. Цу юкъа баьча балха юкххьанцара цхьайола итогаш тахан е мегаргйолаш я. Юрта боахама ерригa продукця 1982 шерица нийслича 1983 шера 5 процент дукхагІа а хинна, 134 миллиард гаргача сомага дІаккхаьчар. Шера тІакхийттал дулх, хьийбаш дийна доваш эзача, 1,5 миллион тонн, шура — 5,4 миллион тонн, фуаш — 1,8 миллиард.

ДикагІча оагІорахьа кулгалдаь даьннад колхозийн совхозийн балха экономически хьоккхамаш а. Сихъенний юртанина социальни эргалоеш яра темпаш.

Догдоахилга хулийташ дола гІулакхаш да аграрни секторе. ХІаьта а, бІарчча хьаннйцача кхоачам бергболаш дац хьал. Плановни заданешца нийслича кІезига ялат, доахан, кое тІара оалхазараш, шура а кхьйола продукци а яц юрта боахамо пятилетка кхаь шера паччахьалкхенна дІа ял йиcар.

ТІехьаьсар юхедисача пятилетка шин шера ма могга дукхагІа дІадаккхар дукха эггара цІенхаштагІча тайпара выводаш е еза цунах. Эггара хьалхарча аргІанна чакхъяьнихача лоархІаме я ялат дукхагІа доаккхилга а юкъарча объеме меттел, хІара культурана а паччахьалкхенга ялат доахара оттаь заданеш хІара боахамо районо, хІара область, республико тешшаме кхоачашъеага а Іалашдеш долча гІулакхий система. Бехктокхаме декхараш латт фермай къахьегамхошта хьалхашка. ЛоархІаме да хьайбай боахаме дІадоладенна дика гІулакхаш дІахо чІоагІдаран дегІахкулара. Цунна моаш хьалаш долаш да.

АПК экономика чІоагІъяра юкъеттерча деннай анализ ше еш докладчика белгалдаьккхар, аьхха фондаш Іоарах кхоачамбаь интенсификаци йита мегаргйоацилга. Интенсификаци керттердар — из да йолаш йолчен керда хьатІайоагІачен материальни финансовни средствай единицаш лоархІаш хьайоала продукци алсамъяккхар.

ІалаьматеЙоккха производствени потенциал Іоалый тахан юрта боахамея агропромышленни комплекса кхьча доакъошнен. Эггара хьалхарча даькъера декхар — ерригача мощностех ресурсаш пайда динагІа эцар, мала кхьаш чІоагІъяр, йолаш йолча фондех ма могга айксагІча тайпара пайда эцар, цар структура эргальякха тоаяр.

Оратора къаьстта уйла тІаяхийтар юртбоахама машиностроени дегІайоалаяра, колхозашн, совхозашн, АПК кхьйола предприятеш кердача ноахалах йолча оьсарe болх беча машиний комплекташца Іадашъяра, техника тоаюн дІаоттаь лоттаюш бала чІоагІъяра.

Майски Пленум хиначул тІехьагІа Центральни Комитетой правительствас юртбоахама машиностроени дегІайоалаяра йоккхий капиталовложенеш хьожаяй, оттадаь декхар кхоачашдеча дакъа лаца оарцагІьлхай мехка кертерa гІиллошъярен машиностроительни министерстваш. ХІанз керттера уйла тІаерзае еза белгалдаь гІулакхаш кхоачашделга вІаштІехьдаккхара.

Боахам лелабара боарам, белгалдоаккхар доклада тІа, дукхача дахьъе производствени керттерча средствах — лаьттах хоаш пайда эцарах тийша ба. Укх тІехххьарча хана цу гІулакха тІехьа цхьадола дика хІамаш хиннад. ХІаьта а дааза дисараш дукха да. Дукхача колхозашкаши совхозашкашен мала юкъейкхуь Іилман ларда тІа баьгъаь хьаоттаь лаьтта леладаре системаш, агротехника телхаю. Тоьал дукхача боахмашка хІаао а севооборотан марверзаьлац. ХІаьта, уж ца хилча-м вІалла яьхаьл де а мича доагІа бокьонца Іилман ларда тІа вІаштІехьъяьнхача лаьтта леладаре система хьагъехьа. СССР юрта боахама агрономически службон Іилман сетон хІаьз укх сахьата яхйта йоагІача тайпара уйла тІаьхийташ лаьтта леладаре культурана. ЧІоагІа уйла тІаьхийта еза хий дехкачен доаьадаьчан лаьттах пайда эцара.

Тоьал йоакха моттиг дешаьй доклада тІа хьайбий боахама интенсификаци яра проблемашта. Цу даькъа продуктивность хІана я лиха яц, дукхача боахамашта кхийта йоагІача тайпара уйла [illegible] доаларий база чІоагІъяра, йоккхий комплексаш хьалъяра тІадийрзад уж. Цунца цхьана опыто хьахьоих, доахмен коа тІарча оалхазарийн продуктивность лакх а еш мара дулх, шура, фуаш сихха дукхагІа даха, беррагача хьайбай боахама эффективность айе йиш хургйоацилга. Предприятейн граждаиийн гІоана дола боахамаш дегІадоалаьдара еш йола уйла мелъялийта мегаргъяц.

ДІахо М. С. Горбачева аьлар: Парте тІатеІІа чакхбоах АПК доакъошна управлени боахама механизми эргаяьккха тоаяра беш бола болх. Чакхдаьхача гІулакхаша бІарчча хьанйцача боахам лелабарa аьтту болаш дола хьал нийсдаьц. Управлене тІехь - тІехьа дукхагІа ког - гІортолга ю производствана воздействии еча экономически рычагех. Цхьабакъда, дІайолаьча эргалон юкъыг мара яц из.

Управлене цхьайолча органашен кулгалдеча кадрашен хІаьа укх сахьата мела юкъейкхуь боахам лелабара экономически методаш. Каст-каста теркама кІалхара дІадувл къахьегама оьсарлен хьаппин лакхдалара нийса боарам, дІадахар юха меттаоттар, фондех пайда эцар, продукце дикал. экономика чІоагІъяра даькъера цу факторий лоархІам санна дола дешаш.

(Чаккхенгахьа 2-ча оагІо тІа).

АГРАРНИ ЭКОНОМИКА ИНТЕНСИВНО ДЕГІАЙОАЛАЕ

(Чаккхе. Доладуьр 1-ча оагІо тІа).

Кулгалхоеки специалистеки цхьацдабераш хозрасчетах кхер, из юкъоязза сагота хилац. КІезига фактаи яц хозрасчет йнхьай алнйта юкъеккхухьаш, цун керттера принципаш телхаеш, цхьацвадолча боахамашка расходаш, керттерча даькъе паччахьалкхеин банка кредитийн чотах юхаметтаоттае гІерт.

Продукци дукхагІа яха, средствашт Іоае, рентабельность лакхъе, дІаухийтар кІезигле хІара колхозен совхозен торо йолаш дола хьалаш вІашІехьдаьхад хІана юрта.

Юрта потенциалех эффективно пайда эцилга эггара хьалха нахах, цар къахьегамахи цунах хьахуларааш царна хьацдолаш хиларахи тийша да. ЛоархІаме да бухсоцаш хургдар сага шаьра бІаргагургдолаш, из цунга кхача ІІертаргволаш, шийн къахьегами цунах лу махи юкъарчал доацаш цаІ шолагІчох тийша долга цунна холургдолаш гІулакх дІаоттадар. Дукхача шерацка баьча тохнамо хьахьенхай коллективни подряда лаьхха эффективность. ЛоархІаме да дІахо а цун чІоагГІа уйла яр, практике цунах хьинаргІа пайда эцар.

Шу соагІа ха я мехка агропромышленни комплексаш болх беш йола. РАПО тоьал доккхача даькъо уйла тІерзаьй экономика керттерча проблемашта. вІашІехьдоах доакъошта юкъера бувзамаш. Доклада тІа къаьстта белгалдаьккхад партнерашцарча колхозийи, совхозийн юкъмоттигах дола дош.

Интенсификаци, Іилма-техническа прогресса нарагІдаьккхараш сихдаь производствана юкъекхахьар ховдам беш болча лоархІаме хулаш латтача боахам лелабара мердача хьалацка лаьхху СССР Іилмай Академен ВАСХНИЛ-ен Іилма-тохкама организацей лоарІамп бехктокхами. Планировани эргаьккха тоаяр, интенсификаци, специализаци, концентраци яр, производственни потенциалах рационально пайда эцар, юрт социально дегІайоадалар сенна йолча лоархІамегІарча проблемашта разработка елга эш практикана. Къаьстта уйла тІалхийтаиза яргьяц АПК управлене ерриге механизм тоадара.

ДІахо докладчика дийцар партийни, советски боахама органий декхараш. Новкъоста К. У. Черненкос февральски Пленуме а Центральни Комитета аппарата болхлоацца вІашагІккхийттача а даьча къамаьлашка къаьстта белгалдаьхар, мехка хьалхашка латта декхараш кхоачашдела ше ма дарре партийни кулгала боарам лакхбарах тийша хилар. Вилзача боарам доагІа ва Кхачан программа кхоачашъяра а.

Практике чакхъинкха оза вай партийни советски органий функцеш шьаргІа белгалъяргІолаш дІа-юха къоастаярех йола КПСС ЦК установка. ВІашІехьа дош парте цхьайола райкомаш агропромышленни объединеней когаметта дІаувттар, карарча хакаре боахама декхараш царга гІолла доацаш къестадар, юкъарчал доацаш боахамий кулгалхоштен специалисташтен доагІача гІулакхашта юкъегІертар тІакха шу хІамаш тоашта тІадиллача гІуланха хьалхара надрай бехктокхам локбаларга вут.

Районий керттера декхар мича, фу да деза кхаш кертарча къахьегамхоаш тела ука хиенн а, ца лоархІаш, тІадиллача гІулакха хьалхара, производстве бухсоцаш хьахуларашта хьалхара кадрай бехктохкам лакхбара хаддаиза беш бола болх лархІа боагІа. Партийни комитеташта, йоах Центральни Комитето, боахамга хьажар мшитед аьлча, из да, эггара хьалха нахага, кадрашка хьажар.

Докладчика анализ йир юрта боахама. АПК предприятейи организацейи кадраша беча болха.

Кадрови дешаш, юрт социально эргаяккхарца дувзаденна да. Майсин Пленум хиначул тІехьагІа дукхача областашкеи республикашкеи лакхъенн чуйе цІенойи культурно-бытовой гІирсаш хьалдара темпаш. Цу цхьан хана производственни доаца гІирсаш хьалдара планаш лаьи юкъагІйоахаш йола областаш, краеш, республикаш а йолаш я.

Массе а рангах болча кулгалхой балха мах къамьлашка хьежжа а ца беш, гІулакхашка хьежжа бу КПСС ЦК-ас белгалдаьккхар докладчико. Юрташка партийни советски органаша беча балха стили методаши эргайоахаш товелга самоцель а йоацаш, парте экономически политика къахьегамхой творчески инициативаца, хьинарца. Кхачан программа кхоачашъяр духьа делаеча шеррача социалистически яхье цар дакъа лацарца айхагІа ювзара йола средство я.

Шийн къамаьл чаккхдоалаш М. С. Горбачева парте Центральни Комитета цІерагІа хьахьайкадир КПСС XXVI съезда решенеш, СССР Кхачан программа кхоачашъяра тІадерзадаь дола низаш партийни комитетаца, советски органаца, министерствашеи ведомствашеи, Іилманхоша аграрникаша, колхозий, совхозий, агропромышленни комплекса кхача доакъой предприятей кулгалхошеи специалистаншеи дебадергдолга чІоагГІа дог тийша хилар. Шенo яц аьлар докладчика, юртарча къахьегамхоша 1984 шерара планаши социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш доахаргдолгахи цу тайпара керттера декхар кхоачашдеча — советски халкъа хьал-торо дІахо лакхъеча доагГІаш дола дакъа лоацаргдолгахи.

* * *

Пренеша къамаьлаш даьча совещане дакъа лоацараша дувц юртбоахама производстве интенсификаци лакхъяра маькъаш, юкъехудл СССР Кхачан программа кхоачашъелга Іалашдара тІаерзаль хьадда предложенеш.

* * *

Агропромышленни комплекса проблемашта йола Ерригсоюзни экономически совещани 27 марта Москве дІахо болх беш хилар.

Гулбеннараша дІаьхдаь тІоараш тохарца тІеийдар новкъостий М. С. Горбачев, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков.

Совещане дакъа лоацараша массе сагІоракхьера дийцар юрта боахамаи агропромышленни комплекса кхача доакъойи экономически эффективность лакхъяра даькъера партийни, советски, боахама органий актуальни декхараш. Цар белгалдоахар совещане КПСС ЦК Генеральни секретара К. У. Черненкос даьча къамаьла, КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара М. С. Горбачева доклада положенеши выводаши лоархІамаш.

гІамо парте аграрни политике дакъа даьча керда этап белгалдаьккха мехка агропромышленни потенциал чІоагГІьяра низ бола импульс енней хилар, лаьтта леладечеи хьайбай боахамеи белгалара дика хІамаш даь хилар. Хьадда факташ хьухар аграрни сектора еча управлене кердача методаша производствана дика воздействе еш хиларахь боахама механизм эргайоахаш тоаярахи. Тоаденнад боахамий экономически хьокхамаш, сихъеннай юрта социальни эргалонаш яра темпаш.

Кхачан программен пятилетка планови заданеш кхоачашъяра делаха анализ еча хана ораторашта уйла тІаерзайир кхоачашдаиза дисача декхараша, кхоачашбоацараш дІадахара наькъашта.

Дувцаш дар юрта боахаман агропромышленни комплекса кхача доакъошта еш йола партнерашта юкъера бувзамаш эргадоахаш тоадарца, управлене эргаяккхарца. ХІана а йолаш йола ведомственни духьаленаш дІанкарца дувзаденна дола дешаш. Иназаш вІашагІтохар, керттера проблемаш къоастаяре уйла тІаерзаяр — РАПО эггара хьалхарча даькъера йоахо, белгалдоахар ораторашa.

Планировани эргаьккха тоалра, къахьегама оасарле лакхъяре, хозрасчет чІоагІъяре наьгъех хетарашта шерра дІа-юха дагабаьлар совещане.

Массе сагІоракхьера хьежаб партийни, советски, боахама органашта хьалхашка латтача, хьалхара аргІанарча декхарашка. Ораторашa раьза хинна тІаийдар цу органий функцеш кхьаргІа белгалъергІолаш дІа-юха къоастаяра парте ЦК-ас еина установка. Хьахьайкадаьд доклада тІа лоароагІа яха йиш йоацаш хоадамбеши хиларех тарра доклада тІа яьнха кулгалдара принципаш йизза хьаллоацаш хилар.

Агропромышленни комплекс дІахо дегІайоаларе магистрални лостама мах бара деша уйла цхьатарра йолаш бар ораторaш — цун доакъошта ма могга интенсификацяр, хьаьвча потенциален хьахьежаеча ресурсийн экономически эффективность лакхъяр.

Совещане дакъа лоацараша легаш гІоадаьяла а болаш тІаийдар КПСС Центральни Комитетага, новкъостага К. У. Черненкога дохьийта письмо.

Тха лоархІамегІара декхар, белгалдоаккх письмо тІа, — юрта хьаьча низ болча производственни Іилма-технически потенциалах эффективнон эпа ховши пайда эцар. Дииза дерг мел доацар дергда оаха боахама расчет, къахьегам вІашІехьбаккхарен цунах мах теларси прогрессивни формаш, къаьстта а коллективни подряд массе метте юкъеихьара, экономе режим чІоагГІъяра, къахьегама оасарле тІехь-тІехьа лакхъярен продукцийн аьккхарга дІадодар лохдаран.

ХьинаргІа юкъехухьаргьа оаха управлене экономически методаш, товергъал планировани материальни стимулировани, даим йоакхо еггьа надрай квалификаци лакхъярен уж боахаш тІа чІоагГІьалийтарен, цар къахьегамен бытен хьалаш тоадара.

Совещане дакъа лоацараша КПСС ленински Центральни Комитете, дош делар, агропромышленни комплекса болхлоша дерригача советски халкъаца цхьана парте XXVI съезда, цул тІехьагІара КПСС ЦК Пленумий решенеш кхоачашъяра шоай низаш, знанеш, опыт тІайоахийтаргхиларах, Даьхен экономически обороний низа дІахо чІоагГІбара юкъе, машарен социальни прогресс гІулакх бахьан делаш дерригача къамаьла дохьаш дакъа лоацаргдолгахи. (ТАСС).

Доккхий социалистически декхараш тІаийцад пятилетка дикъагІча шера Нохч-ГІалгІай АССР моттигерча промышленноста министерствана чуйоагІача производственни текстильно-галантерейни объединене болхлоша. Уж толаме кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржадай цар. Царна юкъе хьалхалаттачарех цаІ я резчица Эльдерова Зура. Шийн балхах тІехдика кхетамие кхоачашбеча балха тІа хьакха тайпа брак ца кийсалийташ къахьегаш а из. Цхьанкха бутт е шу дІакхийташ цо пачхьалкхен ялах 120—130 процент кхоачаш ца еш. Яштта болх беш хиларен дукха соагІатешта ахчан премени тайпай цунна.

СУРТА ТІА: резчица З. Эльдерова.

Дж. ТОХТАРОВА сурт.

● Болхлочун уйлаш

НИЗ КХО ЦА БЕШ

Шер-шера коартолаш кхееш хьайоагІа аз кулгалду звено. Іомаденнад уж дика хьувкьае. ДІадахача шера 50 гектар хулаш дар тха коартолаш тІайола кха. ХІара гектара тІара 210 центнер а йоакхаш чубера саха цар хьувкьам, планагІа яха йоагІараш 115 тІаийцача декхарех 150 центнер йолаш.

Къахьегама Цеча Байракха шин орден лелаеш волча Венов Махьмадгире кулгалдеча № 4 йолча бригадана чуйоагІаш я тха звено. Коллективни хьисапе болх беш я бригада а тха звено а. ДІадахача шера бригадаша лелаьча республикански социалистически яхье когъьйнарг а лаьрхІар 800 сом ахчан премени а хьокхайир бригадерча коартолаш лелаеш болча болхлошта.

Хьувкьам дика болаш коартолаш хьалкхеярах алапел соагІа бухсоцаш тха звеноша кха боацаш 3 тонн латти 5,4 тонн коартолашн елар совхозо. Ишта шиэна а даьниа пайдане гІулакх да коллективни подрядагІа къахьегар.

Мишта вІашІехьдоал тха коартолаш дика хьувкьае? ЧІоагІа теркам тІабохийт оаха уж тІадургІолаш дола лаьтта хьалхе а кийчдара. Гурахьа аьба дола лаьтта оахача хана хІара гектара 20 тонн органически 0,7 тонн минеральни удобренеш кхоачийт. ХІаьта, бІаьсти коартолаш дІаюеча хана азотни фосфорни, калийни удобренеша мы цІаьхха а хьинду лаьтта. Цул соагІа, аьзаш деча хана минеральни удобренеша шоаза полкорка а ю оаха коартолашта.

Терко ю оаха шоай хамнахьа уж дІаера а. Ялх-ворхІ градус лаьтта дІоахделча тхоай низаш тІелерзаду оаха дІайийка яхара. Укх тІеххьарча шерашка коартолаш хьалкхею оаха гребневи хьисапе. Цу методагІа дІайийча лаьтта мІаьдагІа хул сихагІа доахьду. хІаьта коартолаш дІаюеш а чуэцаш а агрегаташца болх дикагІа будалу.

ДІайийначул тІехьагІа а дукха Іунал де дезаш я коартолаш. Уж хьатІаадалехьа цигье макха балкха беза. хІаьта хьатІа а яьнна лакхъяла йоласта шоаза-кхоаза мутІарашта юкъе культиваци ин...

Низ ца кхобеш дукха къахьега деза оасар ца хиийтара а зене йолча хІамаех коартолаш доралра а. Цу гІулакха тайи-тайпара молхашца химически оасар ду. шоа тІа оаларш чакхдоах. Лоацца аьлча, дика хьувкьам болаш коартолаш хьалкхеяре уж дерригa балхаш шоай хана хьеи дикен чакхдаха деза. ХІанзалца миттa къахьийгад оаха дІахойодача хана а болх бергба найслуче халонех бІу ца къоакабеш, агротехнически бокъонаша дІа ма деххара дерригa балхаш чакх а доахаш.

Укх деноша коартолаш дІае доладургда тхо. Мел эша органически минеральни удобренеш а тайса тІехдика кийчдаьд лаьтта, кхоачам хилла ІалашъйІ ядохимикаташ, харка а херка дІаоттаь латт дІаоергІола фунаьрхІа йола коартолаш, тешаме болх бергболаш тоаьй техника а. Хьалхе а ишта цІенхаштта мийчо яьй оаха сихен дикен коартолаш дІайийна яхара.

Карарча шера са звенос доккха социалистически декхар тІаийнд. Укх шера 50 гектарах хІаране тІара 200 центнер коартолаш яха дага да тхо. Из тешаме кхоачашдара низ хьинари кходерг...

Хь. ХАЧУБАРОВ.

«Назрановский» совхоза коартолаш кхоеш йола звеньевой.

Толам баьккхаб

Дика къахьегаш чакхдаьккхар дІадаха шу Назранерча нефтебазе болхлоша. ХІаьта, района промышленни предприятешта юкъе цхьанча яхье ялхагІча квартале шоллагІа моттиг яьккхар цар. РСФСР Госкомнефтепродукта чуйоагІача предприятешта юкъе кхоалагІа хилар. Цу шера дика толамаш дахарах оператор-наливщица йолча Аушева Довханаи электрослесарь волча Албогачиев Хасмахьмадаи «Профессех дикагІвар» яха цІераш еннай.

ХІанз а хьинаре къахьегаш, балха тІа толамаш доахаш хьабоагІа нефтебаза болхлой. Назрановски Малгобекски шин района юрта боахам, балаш бола нах доагорцаш ІалашбеЗаш ба уж. Хьалхерча шин бетта план кхоачаш а тІехкхоачаш а яьй, хІаьта хьалхарча квартала планах дика лоархІабьй нефтебаза болхлой, къаьстта доккха дакъа юкъедихьад цу гІулакха оператора Бузуртанов Ибрахьима, машинисташа Мальсагов Мухьмада, Блаженов Анатоле, наливщица Аушева Фаьдимана, электрослесаря Котиев Тархана.

21 апреле хургдоача коммунистически субботнике дергдола балхаш хІанзее а белгалдаьккхад цига. Цох аьлца дувц нефтебаза директора Джандигов Мухьмада:

— Ерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа оаха дІайохьийтаргья 100 тонн мехкадаьтта продукташ, цунна дувзаденна балхаш деш хургва тха шийтта саг, вож шоаттха саг тха нефтебаза кон цІендеш, гаьнаш дІайоргІаш хургва, къаьстта а терках тІабохийтаргба оаха оборудовани цІенъяра.

Цхьаьнкха хІама хІана да тІатоха дезаш, хьалха нефтебаза тІайоагІаш цаІ цара электролини яцар, из елача болх соацар. ХІанза хІама цу тайпара хІама кийсаш, укхаза хьаяй резервни лини.

Дувцар «Къизал» яхача статьях да

ДЕГА ЯЬ ЧОВ

Аз чІоагІа теркам тІабохийташ йийшай «Сердало» газета тІа январа бетта араяьнна «Къизал» яха статья. Цо цІаьхха а хьегойт дІадахача шерача, къизача Іадата бокъонех баха гІерташ бола нах хІанз а болаш боаца. Царна дезац йийг дешаш хилар, шоай бераш комсомолца ахийташ даьлах дарг да ловш. Ду тайпарча бІехача гІуланхаша, кІоаргга лер ют кхуаш йоагІача тІехьен ховхача дегашка...

Цхьанкха бала боацаш, шийна дукха беза болх а, улув на лоархІашн цун сийдеши бола нах а болаш къахьегаш яр Шибадова Дувша массехк шу хьалха. Г. Орджоникидзерча стеклотарни заводе дІаболабаьбар цо шийн къахьегама никъ. Дукха ха ялалехьа кулгалхоша шийра хІама хара тІаьхкуш йола, шийна хьалхашка латтача декхарех дика лоархІаеш йола гІалгІай йоІ. Цулуххьа из оттаю смена начальникалла. Укхаза а ше дикагІча оагІорахьа хьахьеккар Дувшас. Массаза а хьалха латтача мугІаре йолаш хьайоагІар цо кулгалду коллектив. Иштта дІаухар денош, бетташ...

Цига заводе йийзар йоІа Саналов Мухьмад а. Вевзавелар хоза юхь-сибат дола зІамсаг. ХІаьта, Мухьмада а лечкъадацар шийна Дувша езаенналха. Доккха цІей хилар уж мари сесаги хинна вІашагІкхийтта денах марна меттел, цар къахьегача йокихача коллективана а.

Дувшай марди Іумади марнана Чоакен несех боакхой беш, хьаьсте мара цунга йист па хулаш бар, хІаьта шийр аргІагІа нус а гІертар балхара мукъаяйолча хана шийн хурдаь царна тоара де бешарта хьокар, гІуй тІора хий дахьар, лоацца аьлча, цІагІа мел дола гІуланхаш кхоачаш...

Кхы фу эцар Дувшайна: улув вар шийна веза а ше еза а мар, дукхача хана ценз ер лоархІаш а укхан сийдеш а йола къахьегама коллектив, цу дерригне а дега тоам бора цунна.

Иштта хана Дувшай вахаре цхьаьний чІоагГІа лоархІаме гІулакх хилар — стеклотарни завода коммунисташа из дІаийцар КПСС членийн кандидаталла. Цхьабакъда, СаналовгІар дезал цу гІулакха чІоагГІа эгІазбахар.

— Оаха хьона могІиттаргдац даьлах яьннача кхалсагаца ваха, — аьлар йоай воІа Іумарен Чолиасен,—ІалашмаІе сиха хьалкха из цигара, хІаьта кхы хе а ца гоеш чекха Казахстане договорагІа болх бе а йига, — цуьна, хоалам бар цар. ХІьта воІо цкьа доацаш аланзар шийн сесага оагІув хьаллоацаш, цул соагІа, цо чІоагІа гІер йир Дувшайга.

— Са дах ханен раьза доацаше хьо парте яхай, из гІулакх ал лоергдолаш даьц, — йоахар мара. — Іа фу дергдий, кхоана дена хьай ког кхы цу заводе хьоргбац Іа, нагахьа санна из Іа ца дой, соцара гІулакх хьай хьадарг лархІалахь.

Иштта дІайолаелар талхар Дувшай фусам. Цуннен маран юкъера безам-а из баьнеш долаш дІабайра.

Шийна дукхаезача коллективах а яьнна, парте гІолта а дохадаь, наькха йоалла йиІиг кара а йолаш, договорагІа болх бе гаьнарча Сибарега дІайнтар цо Дувша. Цхьан шера а яхар, шиь шера а яхар. Хьайба цо кхы боккво йолаш яцар хІана Дувша СаналовгІар...

тамоагІар цІагІа. ХІаьта, цхьаьца цІий а йийла йоаца бахьанаш а доахаш цуна кач ухар мар из яха Мухьмад а. Шаьра хоаш дар из даси нанаси «хьалсувсабелга». Из цІагІара дІаякхийта лохаш хиина бахьан йоралир...

ДІадахача шера гурахьа дар из. Къонгаш договорагІа бахкчара шортта ахча а даьккхаш цІабахкарех гІалдамача Іумара даьрхІар «мовлат» дешарца из гІулакх белгалдаьккха, цу бус ма а доадаь хьацашта чйи бола деараш оттадар СаналовгІар. Тамаш а лцар иштта камаьрца уж хилар, хІана аьлча, къонгаша дена ахча-м 16 бІаьтума ма дарий. ХІаьта, Дувшас а кІезига къахьийгадацар из доакхаш. Цхьабакъда, цунга цхьа шай-м кхаьчадацар цунах.

Вазелца йо, хьинала къахьегаш вай тахана рча советски хьисапах бахаш болча юртхойх кІордадалица йоахараш а дийца цІабахар хьаьший. Цу сарахьа хьаьший дукха хиларех цІагІара цхьагІаш, истолаш тІа тесса клеёнкаш а ца тоьаш лоалахошкара дера Дувшас. Іуйрийна наьха уж хІамаш дІа а енна, могаш йоацаш метта уллача шийн наьнах бІаргтоха Дола-Юрта яхар из. ХІаьта, вай везачоа тІа ма оттадда цигара цІаенача сарахьа ДувшайІна тІаттар. Ше цІагІара клеёнка дІа а лочкъадаь марнанас цІимхара бІарахьежа аьлар: «Укх цІагІа мел йола дика хІама хьай нанна хьалйихьа яьнай хьо, тахан а дикьад Іа цига сох лочкъадаь истола тІа тесса цІенна клеёнка». ХІамаш лечкъаеш я кхаш Дувша цар цахала яькъа-м дикиа ха яр. ХІанз из бахьан а даькха къиза йитта а йитта, мара шарІий Іаьдалах цІи а тесса, Дувша цІаэккхайир...

СаналовгІаргара Дувша цІаенначул тІехьагІа бить-пхи бутт баьннаб. Цхьабакъда, «хиннача» маьрцІейх ца ховш а цхьа саг венаваац цох — фу хиннад, яхар миштад, фу эш хьежа. Из дерригa дІадаьккхача, Сахалов Мухьмада яхь шу даьнна Мовлатхан лелаеш а берах а л Дувша.

— Ай, алименташ хІана яхац Іа цу хьай хиннача марагара, — цхьаболча нaха шийга аьлча. Дувшас жоп лу: «Аз ше суде велча мара шийн бера эцар лоаттадергдоацалаш из вале, цун ахча детаза да са йиІига а сона а».

Кхоачаш бутт баьннабацар, мара, Саналов Мухьмада вІашагІйиІиг а йолаш, берах йола Дувша йийтта цІагІара ара а яьккха, советски законагІа цуннцара шийн гІулакх хоада а ца деш, шарІий бокъонах цхьаьнна саг — Карахоева Соня — йоалахча хана.

Укхаза хаттар отт: цу дерригача гІуланха миштa бІарахьежар юрта Совет, депутаташ, «Экажевский» совхоза партийни организаци? ВІалла сагота хиннбац уж цунна гІо дара.

Ай, даьра из тхо долча латтъа ена хинна-м яц, яхаш ше баккъе гІерт юрта Совета председатель Саналова Лейла.

Цунна а ерригача юрта а ховш деций ДувшайгIа СаналовгІар бала бенялга а дезалах дола Закон цар толхаяьлга а.

Л. БАРАХОЕВА.

Грозненски трамвайно-троллейбусни управлене трамвая водитель, Грозненски городской Совета халкъа депутат.

Пролетарски хорнаций округи терраторе тІа уллача И. А. Лихачева цІерагІча Московски автомобильни завода коллективо, СССР Лакхехьарча Совете хорнанаш хиина шу деане лаьрхІа а йолаш, керда, доккхагІдола мулаш белгалду.

Іилма-технически прогресса темпаш сихъяра дергда тІа производства эффективность лакхъяра отталнаш кхоачашъе болабеннаб автозаводаш белгальянча хананаш дизельни двигатель латта керда грузовой автомобиль арахеца йолаш дуьна.

Бригадай хозрасчетни гІулакхаш дІадоладарца, производственни мощностех бизагІа пайда эцарца продукци арахецарга дІадодар лохдерахІад. Пятилетка хьайоладенча низ планал соагІа арахийцай массех эзар грузовой автомобиля кхо эзар хІана ц цаьна цІагІа йелаю холодильникаш.

СУРТА ТІА: вІашагІъелла керттера конвейер.

В. СОБОЛЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета массаьзарча комиссешка

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета шин комиссе — вагирхой дешаш а йолча комиссен халкъа образоване, культура, спорта дешашта йолча комиссен цхьана хиннача заседане дийнар «Нохч-ГІалгІай АССР-е бераштен къонахчарнен кино хьувкхара гІулакх малагІча хьал тІа да» яха дош.

Кинофикаце дешашта йолча Нохч-ГІалгІай АССР Пачхьалкхен комитета председателя вой. Т. М. Дегтярева аьча докладагеи депутата воа. А. И. Тайтова аьча содокладагеи да а дийгІа, йийшачул тІехьагІа, республика Лакхехьарча Совета комиссе белгалдоаккх «Бераштен кхувшбоагІараштен хьадеш дола кинофильмаш дикагІа хилийтарах» бола КПСС ЦК соцами «РСФСР-е бераштен кхувшбоагІараштен фильмаш дикагІа хьадарахи гойтарахи» бола РСФСР Министрий Совета соцами кхоачаш а беш, республика пачхьалкхен кино гойтача предприятеша бераштa кхувшбоагІараштa, къонахчарна кино хьокхилга тоадара, хьокхаш дола фильмаш хьехам балара, цар идейно-политически, къахьегама, нравственно-эстетически воздействе чІоагІъяра белгалара болх беш хилар.

Кинофикаце дешашта йола НГІАССР Пачхьалкхен комитет коллеге заседанешка хан-ханнахьа ладувгІа а дуца а хьож бераштен кхувшбоагІараштен кино хьувкхара гІулакхаца дувзаденна дола дешаш.

Бераштa кино хьокхаре гІулакхаш республике керттерча даьнье лаьрхІа дола берий киносеансаш юкъарча вирашни кинотеатрашкеи районкинотеатрашкеи, юрташкарча киноустановкаша, «Юность» яхача берий специализированни кинотеатре, школьни кинотеатрашка гойтарца лелалу.

Кинотеатрий балха практикана хийша юкъеккхухьаш а берий фильмай премьераш уттаяр, кинофестиваш яр, вай мехка вахаре белгалагІа долча деношка хийсдеш тематически гойтараши киноцІейши дар, киноконференцеш, берийн какаярхойи кІираш, «Школеи производствоне» ала кІираш, кинолекторешта, кинонкулубаш кийчъяр санна дола кино гІулакхаш дара формаш. ХІанз городской кинотеатрешкеи районни центрий кинотеатрашкеи, юрташкарча йоккхийча киноустановкашка, школьни кинотеатрашка г. Грознерча «Юность» яхача берий специализированни кинотеатре а бераша волча зрителаца болх беш йола 24 кинолекторий 38 киноклуби.

ДІахо беш ба кхоас берий аудиторена хьехамца воздействия яра проблемаш пайдагІа йолча тайпара къестае йиш хулийташ дола школьни кинотеатраш вІашІехьдахара болх. Масала, 1982 шера хьадийллад 11 школьни кинотеатр, 1983 шера — 4. 1984 шера цхьоалагІа январь хьатІаоттеш республикa юкъарча дешара школашка болх беш дар 30 школьни кинотеатри киноустановен, дукхагІдараш берашa шоаш лeладеш а долаш.

Республикерча киногойтача предприятей балха итог хилар цхьайтІалагІча пятилетка 3 шера план берий зрителa лаьрхІача 105,8 процент кхоачашъярах. Отталь хиначa заданел соагІа республике кино гІулакхаш даьд 405 эзар бера.

Цунца цхьана шоаш къамаьлаш деш НГІАССР Лакхехьарча Совета депутаташ белгалдаьккхар, бераштa, кхувшбоагІараштa, къонахбараштa кино гІулакхаш дара беча балха тІа кхоачамбоацараши карара дуллийта хІамаши хилар.

Бераштa лаьрхІа сеансаш соахка дикка кІезигагІа хьекхад Грозненски юрта, Малгобекски, Сунженски, Ножай-Юртовски киносетацина. Цу дирекцешa кхоачашдац берий киноши хьувкхара юрташкарча киноустановкашa беча балха режима хьакъехьара НГІАССР Госкиноси просвещене министерстви цхьана теха приказ.

Юрташкара дукха клубаш берий киносеансаш хьувкхара негаргйолаш яц, цар чу бІеха, шийла я, дийнахьа чура че беьдъяре кинорашта дукхьала увкаш хІаман...

Массаьзарча комиссей членаша къаьстта дийцар школьни кинотеатрий гІулакхаш. Дешара-хьехама процесс чІоагІъеча метте кинематографически произведенех шерра пайда эцара проблемана хІара дезна уйла тІаахийташ проката, киносета, просвещене болхлоша. ГІулакх дукхагІа толладу цхьайолча районо заведующеша, школий директораша кино школьни вахара хийца юкъеккхаьяра деша тербо ца ярах, хІаьта цхьаза вІалла дош ца хеташ а дуташ хиларах. Киносетa директорашкара хьайоладаьш а школьни кинотеатраш хьалделара кхоачам и а а. Цхьацца бахьанаш а доахаш халкъа образоване цхьабола болхлой помещенеш, актови залаш ца яла, уж кийчъеча дакъа ца даш, школьни кинотеатраш болх бара хилаяр дергдоаца хьалаш вІашІехьа ца даха гІерт.

Из бахьан долаш юкъагІа йисай Малгобекски, Шалински, Грозненски юрта районашка а хІаьта иштта г. Грозне а школьни кинотеатраш хьаделлара план.

Юрта районашкa хІана а вІалла кхоачамбоацараш юкъекхухь бераштен кхувшбоагІарехи волча зрителa кинотгІулакхаш дара ектиани формаш: абонементни гІулакхаш дара система, премьераш, зрительски конференцеш вІашагІъеттар, дувца уттадар, диспуташ яр, и. кх. дІ.

Республике хІанз укх сахьата кІезига теркалдеш да берий аудиторена хьаштдела хІамаш, кхоачамбоацаш, юкъаувзалуш хиийнаю бераштен кхувшбоагІараштен киногІулакхаш дара хьалха латта опыт.

Комиссе заседане гІоттадир юрташка берийи къонахчари фильмашта пропаганда яра рекламно-информационни балха боарам лоха хиларах дола дош. МалагІа кинофильмаш маца хургда ца хоаш дус дукхагІча дІакъе.

Белгалдаьккхар, бераштa, кхувшбоагІараштa, къонахбараштa киноши хьувкхара, берийи къонахберийи фильмашта пропаганда яра гІулакх тоадара республиканзски прессо деш дола новкъостал вІалла кхоачамбоацаш хилар. Нагахьа хилац цу тІа кердача фильмех йола рецензеш, ю дале а е кхьдале а долча кинотеатре дІадоладаьча баьнехьарча гІуланхах лаьца деш дола шерра, юрта бола къамаьл. Изахорг ала мегаргдолаш да республикански радиох а телевиденех а.

Дийцача дешах лаьца чаккхдала деза гІуланхаш йогадир массаьзарча комиссешa кинофикаце дешашта йолча НГІАССР Пачхьалкхен комитета, культура, просвещене министерствашта, халкъа депутатий цхьайолча районни Советашта.

ДЕРРИГА А ВАЙХ ТИЙША ДА

«Чеченингушстройматериалы» производствении объединенена чуйоагІача Грозненски №1 йолча гІишлон материалий комбината болхлоша, къахьегама ветеранаша Нохч-ГІалгІай карьероуправлене болхлошка а кулгалхошка а яздаь

ГУЧЧАХЬАРА ПИСЬМО

ЦхьайтталагІча пятилетка диълагІча шера план хавал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тІаийцад тха коллективо. Уж толаме кхоачашдара оаха оарцагІъяьхай ерргга чура торонаш. Къахьегам вІаштІехьбаккхара юкъейоалаьй прогрессивни технологи, дукхагІйола бригадаш болх беш я цаІ нара йоацача нарядагІа. Массе а йолча производственни участкашка—«ТІехьавусаш цхьаккха а воацаш бе болх» яхача девизагІа шерра социалистически яхь йоаржаьй. Цу дерригено торо хилийтар бухсоцаш хьакулачун тІехьара хІаране безам совбаккха, массе а йолча производствении участкашкара къахьегама дисциплина чІоагІъе. КІезиге яйса а балха тІа тІехьависача моллагІчунна бІарччача сменагІа биззача низаца цо болх це бича, шийна декхар лерттІа кхоачаш ца дича тха коллективо бехктокхаме оз моллагІа на вале а. Цхьабакъда, тхо де гІерташ мел дола дийна гІулакхаш, иштта оаха кхоь балха ха дукхагІйолча хана эзхьа йоаш моттигаш нийслу шун коллектива бехкагІа, хІана аьлча, оаш шийна ханнахьа а боштІача боарамагІа а тхона бийдал ца лоаттаярах. Духхьал из бахьан долаш иттех эзар сома маьха продукци маьхала ца йоаккхаш йисай оаха хьалхарча квартале. Юацар я оаш хьетелача кхерах хьаеш йола кІир. Цу продукцега хьежаш вай республике меттел, кхыча областашка а дукха организацеш я болх телха. Уйла ел хІанэ, шун коллективо шийна декхар лерттІа кхоачаш ца дар мехка халкъа боалама экономикана мел Іаткъаш да.

Из иштто хилар къаьгга хьа а хьожаш, оалача дешал чІоагІагІа тешаллош гойт факташеи цифрашеи. Шун. Ярыш-Мардынски карьера коллективо тха Чир-Юртовски кІир йоаккхача участка коллективана март бетта 21-ча денга кхачалехьа бала безаш хиннар 4550 совгІа тонн кхера бар, хІаьта беннар — 3140 тонн мара бац. ХІара дийнахьен буса тха шин пийшно биззa болх беш хилча 200 тонн кІир йоаккха кхера чаккхбоакхк, хІаьта цох 100 тонн кІир а йоал. Масала, цу кхъе тхона ца луш бийза 1400 тонн кхера йорхІ дийнахьен буси болх балле тоъаргбар. Цо къаьгга хьа хьокх участкера, цкъ яц сеца лаьтІалгеи берригa болхлой кха ца хьетааш хиннагеи.

Бийдал ца хиларах тахан кьш болх ца беш совцадеш, кхоана е ломма бийдал хилча уж болх бе доладолийташ хилча дукха зе хул пачхалкхенна а производствана а. Яй юха болх бе болабалийтара дагъ сахьат еш. Долче эсхьа дукха газ йоагаю, болх боацаш багІа безаш хул болхлой. ХІаьта участкашкара лаьш дийнахь а бус а болх беш хила дезаш да, цудухьа кхаь сменагІа къахьег оаха.

Кхы дикагІа лелац Грознорча цхьоалагІча участкера гІулакхаш а. Укх бетта 22 ди-бийса хьанйцача ялх дени-буси болх ца беш хиннай участка коллектив. Ара ца хецаш йисай 300 тонн кІир. ХІаьта Чир-Юртовски участка болхлоша 21 мартага кхаччалца йолча хана ара ца кецаш йиса кІира 700 тонн я.

Лаккхе белгалдаьхараш сапна дола кхоачамбоацараш поставщикий бехкагІа тха балха тІа нийслуш хилча кхоачашдулургдий - теш КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленуме хьалхашка оттадаь уж бехктокхаме декхараш?

ХІара шера тха шин участка коллективаша пачхьалкхеп планагІа арахеца езаш я 43 эзар тонн кІир, изаал продукци арахецара тхона эш 86 эзар тонн кхера. ХІаьта карьероуправлене тхона хьабала беза аьнна белгалбаьр 80 эзар тонн мара бац. ХІаьта шийна пул совгІа, ялх эзар тонн кІир йоаккха кхера кхы а лолбе аьнна енна задани дІатІаица тугаш яц из, изаал кхера бала низ кхоачаргбац тха, яхац. Мичахьара ба беза оаха духхьал шера плана кхоачашъяра эшаргбола ялх эзар тонн кхера?

Тха болх каст-каста ювъагІа бовхаш хилара доллача хІаманна бехке ю Ярыш-Мардынски карьера Э-2503 яха электрически экскаватор. Из къаьна я, пхийтта шу дизад капитальни ремонт ца еш цо болх бу. Тхона хетачох, керттера бахьан из дац.

Укхал хьалхарча шерашка сое а боашш кхера лоаттабора тха шин участка коллективана Ярыш-Мардынски карьера болхлоша. Соахна ше хиннар я карьера коллектив. ТІаккха селла воча оагІорахьа хІана хувцаденнад цун гІулакхаш? Хоаш ма хиллара шерагара-шерага доккхагІа хул хІара къахьегама коллективо тІаийдеш дола социалистически декхараш. Из гІулакх карьероуправлене болхлошa а кулгалхоша а дицдалийтад. Цул совгІа, къахьегамеи исполнительски дисциплинеи чІоагІъяра хІаранена тІалатташ бола бехктокхам айбелга мелдалийтад укхаза, бала найда кийбац торонехи кхоачамехи. Из тха балха чІоагІа Іаткъаш да. Цул совгІа, во болх бу автоколонна — 1436, хьахьежаса транспорто. ВархІ-итт автомашина хьахьежа езача цо хьажаеш яр 5—6 автомашина мара хилац.

Тхона бовзаш ба Ярыш - Мардынски карьера башха-дика толамаш дахарна цІихеза бола болхлой. Царех ба Халкъий ДоттагІален орден лелаю бригадир, коммунист Хамзатов Оалхазар, дробилщик Итаев Зонт, компрессора машинист Мудаев Іаьла, кхыбараш. Царга а иштта Нохч - ГІалгІай карьероуправлене кулгалхошка а оаха дехар ду—тхона мел эшаш йола бийдал лоаттаелга Іалашдар. Из оаш дой, оаха тхоай аргІагІа доаш лу тхоай потребителашца даь договорий декхараш толаме кхоачашде. Массана а цхьан дагара а волаш болх тоабара оарцагІдоале вай низ дІахоачаргба укх шера оадани кхоачашъе.

ХІаьта из вайна дулургдолаш а вай сийлен декхар а да. Цудухьа Нохч-ГІалгІай карьероуправлене коллективагара оаха дах ер письмо шоай собране дувцар а тхона новкъостал дара торонаш лахар а. Из оаш дергхиларах уеш тхо, хІана аьлча, вайна дегалаттар цаІ ма дий болх тоабар, къахьегама оасарле лаккхар.

Т. АМЛИЕВА,
Ш. МУСАЕВА,
Чир - Юртовски участкера загрузчицаш.

А. ТИТОВА,
цу участкера обжигальщица.
А. ДЖАМАЛДАЕВА,
П. МАЛАКОВА,
Грознорча № 1 йолча участкера загрузчицаш, къахьегама ветераныш.

Грознорча «Грозмежрайводоканал» яхача управлене дукха вах ба шоай болх дика беш къахьегамо дакха толамаш доахаш хиларца белгалбаьнна. Царех цаІ ва водопровода цеха чуйоагІача насосни станца аварийно - восстановительни балхий слесарь Приймак Николай Владимирович. Ер 39 шу да цо цига из болх бу.

Николай Владимировича хьаьнала къахьегам дикка мах беш безбаьб Даьхено, цо болх беча коллективо. Цунна еннай «Знак Почета» яха орден, Ленински юбилейни медаль. Из ва 10-ча пятилетка ударник. Российски Федераце коммунальни болхлошта юкъе хиннача социалистически яхье котваьккхар.

СУРТА ТІА: Н. В. Приймак.

Х. БАЙДАЕВА сурт.

ХА ХЬЕЖАРГЬЯЦ

Денгара-денга ший бокъонаш карайцаш я бІаьсти. ТІехьадаха йиш йоацаш да юашкара бІаьстан балхаш.

Иштта хьалашка Іалаьмате бокъа лоархІам болаш да хьалхашка латта декхараш кхоачашдара. Йолаш йолча торонех биззагІа пайда эцара, хьайбаши кхаш лелaдераш оарцагІбоахилга, цар политически санэстам лакІбалга, лерттІа культурно садоІилга Іалашдара. Цу хьалхьаьа беча беррагача балла юкъмоттиге хила йоагІа фермашкарен бригадашкарен цІе уголокаш.

Эгтара хьалха се хилар «Малгобекский» совхоза доахан кхоабача ферма цІеча уголоке. Массанена гурдолаш пенах хьалтеха [illegible] укхаза ферма, хІара бока беттачун, доалага хьожачун укх шера хьалхарча квартала социалистически декхараш.

Иштта укхаза го йиш я балха итогаш а. Тахан балха хьалха я бока бетташ йола Уанева Хьасапат. Ше лелаеча доахангара массарел дукхагІа цура яьккхай цо. Февраль бетта баьча балла социалистически яхье хьалхара моттиг цунга я.

Из деррига го йиш йоаш да фермерча цІеча уголоке. Иштта укхаза я доахан яхабара радиос, царна гІулакх дара распорядок. Массанена гургдолаш хьалтеха да Іай доахан леладеча дикагІа болх бераш морально а материально а белгалбахара хьакъехьара совхоза директора приказ. Керда газеташ, телевизор я.

Из деррига дика да. Цхьабакъда, цхьадола кхоачамбоцараш а да укхаза. Ара бІаьсти йоалаш латте а, чухь шийло яр. Цхьаццайолча моттигашка тховнах хьацІа тоццар Іолийгабар, бІехьъенчанр теха кІир. Каст-каста кулг тохаш хилча цІенагІеа лостам болашагІен хургьяр цІеча уголоке.

Дикачоа а вочоа а иштта цар гІулакхаш «Сагопшинский» совхоза заведующи Гандалоев Іаддал-МутІалип волча доахала ферме а.

Эгтара хьалха кхашкара балхаш дІадоладе дезарех ба совхоза комсаш леладераш. ХІаьта отделенера цІе уголок шийн декхараш кхоашдакийчъеш дац цхьаккха хІама йиц. БІаьстан балхий план - графек яц, комсаш лелаерий социалистически декхараш дац. Укх шерара шоай декхараш малагІаш да хоаш бац комсаш лелаеш бола тектариниш. ХІанз а оттадаьдац технологически карташ, подрядах дола договораш. ХІанзалехьа хІара комсаш лелаечунга хила доагІар уж документаш. Белгалдаьккха деза, из гІулакх районерча ерригача совхозашка цхьатарра эсала леладелга. ХІаьта ха дІайодаш латт.

Кхы дикагІа дад бІаьстана идеологически кийчо яра гІулакхаш «Алханчуртский» совхоза управляющи Джанхотов Бек-Хан волча ялаташ кхедеча отделене а.

— Тха вІалла я а яц цІе уголок, — дувц отделене механика Пугоев Бориса. — ЗІамига яле а, хьалха яз хиннача хІанз тха управляющи кабинет я. Столови, кхыйола моттигаш бІаьстана кийчъяра а хІама дьдац. Гойтара агитаци эргалькхаяц. Бакъда, тха механизатораш бІаьстанна кийчо я баннаб. Новкъалушцехьа кхашкара балхаш дІадоладе кийча я ерррига техника...

Районерча кхыча совхозашка а дукха кхоачамбоацараш да цІе уголокаш, кхашкара станаш, столовеш бІаьстанна кийчъяра, гойтара агитаци хьалхашка латтача декхарашка хьежжа эргалкхара, сихел дикел кхашкара балхаш чакхдахара, шна идеологически Іалашо яра.

А. ХАРСИЕВ.

ДОЗАНАЛ ДЕХЬАРА

Социалистически Чехословакехь селекционераша социализма мехкашкарча шоай коллегашца цхьана толаме болх бу дІаюоча хІамай керда сорташ хьаларе. Цар лерхІар — даха хьувкъам луш, шелала, йокъала дика духьалъотталуш, механизированни хьисапе атта чуяцалуш йола культураш хьахилийтар. Чехословаке дика могадеш да «мироновская», «ильичевка» яхе а кхидола а советски кІан сорташ. Шоай аргІанна чехословацки специалисташа хьадаь лаьха хьувкъам луш дола маькха, бобови культурай сорташ, доакъара культурай сортий шерра ассортимент дІаккхуьйт массахк векарашка йолча пачхьалкхене.

ХІана, массе метте бІаьстак юкъе кхашкара балхаш дІадоладе дезача хана, Оломоуцера «Осева» яхача объединене коллектива дьахта лехадераша дІаде фу дІадахьийта йоалаш латт.

СУРТА ТІА: бьалий фу тІа миштта дола хьожаш боахк «Осева» яхача объединене лаборантка: Квета Стейскаловаи Мария Яковцова.

ЧТК—ТАСС сурт.

Химически герз—дехка

Женеве гера дІаданнхкара гІуллакха йолча Конференце дувц миштта химически герз дІаданнхкаре дешаш я. АПН корреспондента Вавилов Романа дайхар советски делегаціена керте латтача посолагара В. Израэляшагара химически герз дехкара тІахьожам лоаттабара проблема хьакъехьарча вай мехка позицех дувцилга.

— Советски Союз дикале хьадаь а деррагІа а латташ хиннай, хІанз а латт химически герз деррига чулоацаш къовларах из физически геттаре дІаданнхкарех тІехьа, — аьлар В. Израэляшга. — Вай мехко эгтара хьалхарчарца ратификаци йир 1925 шерарча тІемо тІа садуьгьа, доххаждоалла е кхы царех тарайола газаш а бактериологически средствш а эттаьга дехкарах долча протокола.

Дика йовзаш я химически герз ма хулла сихагІа дехкийта лаьрхІа тІом хьалехьа а тІом сецачул тІехьагІарча юкъа а, къоастталаль аьлча, герз дІаданнхкара Комитета гома чу Советски Союзо увттаь инициативаш: 1971 шера бактериологически (биологически) токсиннин герза запасашта разработка елга, хьаелга, Іоьелга дехкарах, уж геттара хІалаккьаь дІаяхарах йола 1971 шера кийчъяь конвенцен 1972 шерара химически герза запасашта разработка елга, арахецилга, Іоаделга дехкарах а из хІаландерах йолча конвенцен проект.

1976 шера денз 1980 шерага кхаччалца йолча хана Советски Союзо дакъа лаьцад герз дІаданнхкара йолча Комитета [illegible] герз дехкарах дола дош оттадара йолча шин оагІонна юкъерча советско - американски переговорашта юкъе. США бехкагІа юкъагІаьлар уж переговораш.

1982 шера ООН Генеральни Ассамблея герз дІаданнхкара йолча ШоллагІча лаьрххІача сессе СССР оттайир «Химически герза запасашта разработка елга, арахецилга, [illegible] дехкарахи из герз хІаландарахи» йола керда инициатива. Цул тІехьагІарча цхьан шерен ах шерен Советски Союзо дуккхаза дІахо увттаьй из инициатива — химически герз дехкара деша хьакъехьарча переговорий леламга хьежжа увттаьй дукха конструктивни предложенеш.

Советски Союзо кхьча социалистически мехкашеи дииза дергдоаца хІама лерхІ, адамле химически тІема кхерамах лоралра эррнгача торонех пайда эцилга. Цунна тІаерзаль я, къоастталаль аьлча, Варшавски Договора чудоагІача мехкаша НАТО членашца йолча пачхьалкхенашта хьалхашка дукха ха йоацаш оттаь Европа химически герзах мукъалнккхарах долча деша хьакъехьара предложени. Цо йиш хулийтаргьяр Европера химически тІема кхерам чІоагІа лоаде, хІаьта долча, дерригача дуненк тІа а химически герза арсеналаш кІезигъелга дІадоладе.

Кхетадеш да, цхьанна тайпара а герз дІаданнхкара йолча конференце еш латта переговораш йоахе лаьрхІа яц социалистически мехкий инициатива. ГІаьхха кхычоа лаьрхІа да дуцарІ ТІом бара йолча химически средствашта доалув оттадара, уж кІезигъяра, геттара дІаяхара тІалерзадаь дола цхьалола регионални гІуллакхаш чакхдахаро новкъостал дергдар дерригача дунен масштабе химически герз дехкарах йола конвенци елга сихдара, вешта аьлча, Варшавски Договора юкъе дакъа доацача пачхьалкхенаша буххоцаш де лерхІар кхоачашдара тІадерзадаь кхаш совдахара.

Советски делегаци, кхьча социалистически мехкий делегацеш яц, химически герз дехкарах йола предложенеш увттаьра шоай монополи хилийта гІерташ. КІезига дац кхьча мехкаша увттадаь проблема дукхдуххьача аспектех йола документаш. Герз дІаданнхкара йолча Конференце тома чу дІадоаьркадаь цу дешара хьакъехьара деррига документ кхо бІаь совгІа да.

Аьна гІулакх, хоаш да, тайнича предложеней дукха лах латтац, цар чулоацамах латт. Теркал дер да массанена а мегаргйола решени лаха пачхьалкхе кийча хилар. Нагахьа санна, переговорий истола тІарча предложенешка цу позице тІара хьежача, ма аьлча даргдоаш да уж башхалонаш йовзаш араш гІаьхха а Советски Союзен кхьча социалистически мехкий предложенеш хилар.

Из новкъадале а, цу тайпара массане а дІатІаэцаргйола предложенеш лаха, переговорашта юкъе дакъа лоацаш болча кхьбарий позицеш теркалье гІерташ шоай хилар хьагойташ бац переговоршка гІоллара цхьабола вай партнераш. Шерагара-шерага хьалхашка уттаю вайна хІамаш а хувцалуш йоаца вай тІаьца йиш йоалаш йола предложенеш. Цу тІа а цхьаьна уж духхьал юхатІехьашкахьа ухаш моттигаш а нийсалу — хьалха шоаш аьнчу тІара а баьле барт хьы а эгІабеш, вІалла кхоачашдургдоацаш, дезза йиш йоацараш дІадехаш.

Къестадаза долча дешах цаІ да спецобъекташкарча химически герза запасаш геттара дІаяхара тІахьожам лоаттабара метод. Из Іалаьмате лоархІаме дош да, хІаьта вай цунна чІоагІа терам тІа а ухийт. Советски делегаце лерхІ, цар дукхал-кІезигал мел хила еза хьалхе дийца а дийца оттаьча критерей кІийлен тІа консультативни комитето хІара объектана къаьстта белгал а еш хьан-хаттаьа лоаттадеча дунен халкъашта юкъерча тІахьожамех пайда ийбича бакъахьа хургдар аьнна. Кхыча дешаца аьлча, цига тІахьожаму бе массала гІорта къоастаде деза ухх хьонкхамашка хьежжа: дІайоахача запаский дукхал, цар токсичностей кхераме хиларен характеристикаш, дІаяхара йолча объектай шоай технологически параметраш, и. кх. дІ.

Цо дийца Іаладергдар а езаш йолча конвенцена юкъе дакъа лоацаргдола пачхьалкхенаш Іоаль химически герза запасаш геттара дІаяхарахи дІаяхарахи бокъонца тешае.

Цунца цхьана, советски делегаци белам болаш яр химически герз дехкара еча переговорашта ма хулла сихагІа прогресс е, хІаьта химически герза запасаш геттаре дІаяхара тІахьожам лоаттаберах долча дешаца дувзадена хиннача шоламех эгтара чоалханегІа а чІоагІагІа а бар беста гІерташ, цо запалени яр. цу дакъе ше кхы а дІахо йоахалургйолаш хиларах. Из кийча хургьяр уж запасаш геттара дІаяхара процесс дІайоладелча денз из чаккхъяиьа ялалца йолча хана, къоастталаь аьлча, запасаш геттара дІайоахача объекташка хьалдача хьалашка дунен халкъашта юкъерча тІахьожама вихалаш даим тІахилийтара наькъаца тІахьожам эффективни хулга Іалашдергдола решени тІаэца. Химически герза запасаш дІайоахаш хинараш тІех токсични йола нах бовбу химикаташ чІоагІа кхераме дола бахарий герзи санна, иштта, ард вай, царца нийсача кІезигагІа токсични йола химикаташ а ма йий. Цу эррнгенашкара гІуллакхаш шоай наькъаца леладе деза.

Керда предложени луш, советски делегаце кертагІдаьккхар, ше вокх оагІоно а шийгара доагІар дарга лотдоахаш хилар.

(АПН).

Женеве.

ЙІАЬХИЙ ТРАДИЦЕШ ЙОЛА ДОТТАГІАЛ

— Тха дош, — йоах Греца Компартие ЦК Генеральни секретара Харилаос Флоракиса,—хиннаб Советски Росси эгтара хьахка къоабалъяраштa юкъе. Из дар Греца политически а экономически а хьашташтa ма эшшара. Духхьал цхьа Советски Союз мара дьалакха мокх бисалар капиталистически дунен ейлахь - йоакхача пачхьалкхенаша тха мокх дарегІа бока лаьрхІа цунна пачхьоарчаль хинна дунен халкъашта юкъера экономически тІахьожам тІа ца эзац. Греци ярсьлдар цу хІамаш бе боагІача тайпара мах ца бича.

Греценa дицдуш дац тахан германски фашизм хІалакьсчен гитлеровски гІаьрахоех тха мохк мукъабоаккхачен Советски Союзо Іалальмате доккха дакъа дьлца хьлар. ХІаьта хІанз, американски империализма агрессивни политика хьоабаь термоядерни катастрофа кхерам адамленна тІааттаяа хана, гуш ба греческі патриоташ Советски Союзо машар лорабара гІулакха юкъе мел доккха дакъа лоац.

Грекаша лерхІ Греценен Советски Союзан юкъера гІуллакхаш чІоагІдалар шиннa мехка хьашташтa а. Лаьттан буьз тІа машар чІоагІбара а ма эшшара дола хІама да аьнна, хІаьта Советски Союзанарча доттагІло алсамбоаккх муньъле, демократи, социальни прогресс бахьан лоаттабеча къовсаме цу мехка халкъа низ.

Хьадда бола политически экономически чухоацам болаш да из доттагІал. ГІуллакхашта хиларах тешавеш я къаьмаи экономика министра заместитела Костис Вейцоса сона енна интервью а.

— Дукха событеш хиннай вайна юкъерча торгово-экономически гІуллакхий историна чухь. Дунен хьалхара тІом хинналехьарча хана а тІехьа Греце ерригача импортах диъагІа дакъа кхоачар Россера цо лаьча импортага. Сийлахьйоккха Октябрьски социалистически революци хинначул тІехьагІарча хано керда импульс елар вайна юкъерча гІуллакхашта. 1929 шера култаш яздир торговлехи фондаш тІа гІолла,леларахи йолча таможено - тарифни соглашенена. Цу шера хьайийлар Греце СССР торгпред- [illegible] клирингови кІийлен тІа лелар шин мехка юкъера торговли. 1977 шера Караманлиса инициативагІа дукхьаларча валютин расчетий наькъаца лелае даьлар вай торговли. 1977 шера денз 1981 шерага кхаччалца йолча юкъа СССР-аи Греценен юкъера торгови оборот шозза тІакхийтар.

Вай мехкашта юкъера торгово - экономически гІуллакхаш дегІадахара бокхача лоархІаме хІама хилар из хиннача хана соглашенеш — экономически, промышленни, іилма - технически дакъе цхьана деладу гІуллакхаш дегІаахара йІаьххача ханна йолча программа култаш а лелеш чаккхьйиннача 1983 шера февраль бетта СССР Министрий [illegible] Председатела Н. А. Тихонова Греце лелча визитах. Юкъе линнача цІенача торгови гІуллакхашкара экономически йиллаи дакъе шерра цхьан гІулакхаш леладарга даьлар вай.

Укх шера февраль бетта Москве Н. А. Тихоновца вІашагІкхийттача хана Греце премьер - министра Андреас Папандреу кертагІдаьккхар, нийсонц шинна оагІонна пайдана хиларен принципий кІийлен тІа латта экономически дакъе айхха цхьаьна леладу гІуллакхаш доттагІала тІехьа политически дакъе цхьан гІуллакхаш леладара йола база хилар.

Шин мехка юкъерча экономически гІуллакхашта прогнозировани еш, Костис Вейцоса лерхІ, дукхала фактора уллув дикала чулоацам а хувцалургба, аьнна.—Дикала хувцамаш хьоккхалургда эгтара хьалха промышленни энергетически дакъе цхьана гІуллакхаш леладара сферерча гІуллакхашна гІолларча контактех,—йоах Костис Вейцоса. Цар новкъостал дергда шинна а партнера къамий экономикаш кхы а гармоничнегІа дегІаккхувла.

ВІашин гІуллакхаш леладара контактий ходдам боллаш йола планаш лаьрххІа йийцар арахьарча торговле министерства кулгалхоща, переговораш еш дукха ха йоацаш со Москве волаш. Греце низ бола алюминиеви комбинат хьалъярах йола переговораш еш я хІанз. Тохкаш да йоккха газопровод йиллярах дола дош.

Интервью чаккхйоалаш Костис Вейцоса, вела а хьекха, аьлар: «Ала йиш йолаш да, энергеи сатувсарийн хьаст лерхІ грекаша Советски Союзах аьнна».

Микис Теодоракиса рекомендацеш эшаш яц. Европе а дунен тІа а эгтара дукхагІа нaха вовзаш вола грек ва из тахан. Ядерни тІема духьаларча греческі къовсамхой хьалхарча мугІаре гІа боахаш ва из, хьалха делаш да цун иллеш.

— ЦІаккха а боаш боацача греческіи советски халкъий вІашин духовни вахарцарча безама кІийле латт, — йоах Микис Теодоракиса, — дукха ха хьалха денз шин культура вІашин ега влиянех. Белгтала цу хІамо йиш хулийт греческі зрителa ГАБТ, МХАТ, Малый театр, кхыараш санна йолча коллективай говзала бе боагІача бесса мах бе. Чаккхдьиннача шера, аьлий Афиннай, Пирей, Солоникай, Патра тІа тхоа боалача театрашка Іалламате боккхача толамца выступленеш яьр Советски Союза дуккъ-дуьхьача республикай музыкальни, халхарий, хора ансамблаша. «Неа» яхача афински газето яздора: «Бриллиантах тара я советски искусство» [illegible] неш советски зрителаша Іалламате дика могаеш хилар.

Константин Химаринос а кхаь шера болх баьб Москве тІема дипломатически поста тІа волаш. ХІанз отставке ва из.

— Са безам ба цІаьхха хила цу Іалламате хоача городе, — аьлар цо, — ХІанз турист волаш. СССР столице яьха шераш хІанз а дагара далац сона. Духхьал Москвера климато Іалламате дикен каст-каста хувцалуш хиларца сага дог айдена лоттадеш хиларагІа дац из. ХІаьта Москве сов дукха театральни коллективаш, архитектурни ансамблаш, шеко яц, музеи хиларагІа а дац. Эгтара чІоагІагІа дага латт сона шун нах. Со тийша ва вай халкъаша цхьан къовсам лоаттабьча, Россе Грецена гІо дечча ханара безам хІанз а бовзаш хиларах советски наькъа дегашкара. Сай мехкацара гІуллакхаш иштта леладеш хиларо тешаву со вай шин мехка юкъера буьзанаш тІа-тІа чІоагІлуш дегІаухаш дІагІоргхиларах.

Борис КОРОЛЕВ,
АПН соб. корр.

Афины.

АПН интервью

ЮХА ЮКЪЕБОАЛАБЕ ТЕШАМ

— Машар чІоагІбаран гера дІаданнхкарен лоаттабу къовсам ба тахан деррига адамлена эгтара лоархІамегІа дола дош. Аккха тІалатташ бола кхерам кхетабар кІезига да тахан. Бокъонца низ тІа бахийта беза планета ядерни тІемах лорара, — аьлар АПН корреспондента Серебренников Григорена интервью луш «Дане машара тІехьара профдвижени» яхача организаце председателa Флеминг Борка. Из керте лаьттача делегаце дакъа лаьцар Европа Къулбаседен кхерамзлен дешашта хетадьчи советски латеки профсоюзни вІашагІкхетаре.

— Вай семинара доагьадхона, — дІахо дувц Ф. Борк, — белгалдьякхар, ядерни герз тІа ца эшар деррегача халкъий хьашташта ма эшшара хургдар Европа Къулбаседен кхерамзле чІоагІъяра гІо деш а цига барт тоабеш а хургхилар.

Профсоюзни деятела белгалдаьккхар, американски керда ядерни ракеташ вІалхбузен Европе дІаувттае йоларах машара тІехьарча бола ма бола керда йовлуш хилар. Европе ядерни ракеташ хьаккхуьйлга соцадар дІадехараша цуни цхьана дІадех хІанз США Европе хьелача установкашта демонтаж елга.

— Тайп - тайпарча пачхьалкхий тІема духьаларча къовсамах дуьх-дуьхьача фермах пайда ийбу машара тІехьа барамо. Цу тайпара бахамаш йолий-те Дане?

— Традиционни выступленеш — демонстрацеш, маршаш, диспуташ — еча хана дІаккхайкху оаха предприятеш, школаш, больницаш, къаьст-къаьста йола нах ба [illegible] ядерни герза доаца зонаш хилар. Цу акцей керттера декхар да общества уйлашта влияни яр, керда нах тхоай мугІарашта юкъебоалабар. США а НАТО а адамаш гоама дола планаш мел кхераме я массанена а дІахайтар. Из бахьан долаш массехк муниципалитето дІахайкадаьл иштта шоай городе ядерни герзах мукъа йола зонаш хилар. Цу тайпарча акцеша бокъонца хьагойт мехка бахача наха сихдаь герз хьаделга миштта лоархІаш хІама да.

Цул совгІа, оаха айлиттІехьалаьккхар СССР, США профсоюзий вІашагІкхетар, цига шинна а оагІоно йийцар машарен разрядкан проблемаш. ДІахойодача хана кхы а де лаьрхІа да тхо цу тайпара вІашагІкхетараш. [illegible] цига хьекаргья цу шун мехкарлаш хьийха ца Іеш, кхыча мехкий делегацеш а.

— Фу селелургдар хьега машара тІехьарча къовсама социальни бокъонаш бахьерга къамасацарча буьйрах?

— Уж цкъ процесс вІашин бувзам болаш я. Цу наькъаца кхийтта а вокх наькъаца кхийтта а цхьанне дер шолагІчо дечоа тІаккхеташ я уж. 300 эзар бе болх боацаш вола саг ва тха мехка. 60 эзар датчанин ва вахара хьалашка диллача, къел тІаотташ латташ. ХІаьта гера хьадарга дІаухийтар тІадетталу. Нагахьа санна из ахча [illegible] гІуллакхашка дІаухийтаре, бер- [illegible]

Юкъханца денз кхетадеш дар, НАТО гІолларча шоай партнерашта США тІадехма декхараш цар тІема бюджет хІара шера кхоякха процент совъяха ецаш хиларагІа къахьегамхой вахара хьал тІа-тІа талха дезаш хилар. Доал дечa гІоэраша йоах, из декхар инфляце темпаш теркал а еш белгалдаь да. Цудухьа, реально лоархІам бича, тІема ассигнованей цифра хувца ца луш цхьан боараме латт. ТІаккха хІана теркалъяц правительства инфляце тха алапех еташ йола ка?

Цудухьа, советски профсоюзаша Европе вІашагІкхетара итогаш еш вІашин юкъера тешами кхерамазлен чІоагІъяран гера дІаданнхкара де дезараштeн хетаяьча стокгольмски Конференце доакъашхошка дакъа. Кхайкарал тІа оаха тІалъех уж, сихдаь герз хьаделга юха а эза, мукъайоалача средствах машара гІуллакхашта пайда эцара.

Оаха хьалех керда ракеташ дІаувттаенца сеи сиха соцадара дІаоттаьб аьнна ракеташ дІаяхари.

(АПН).

Юртара культура кхуврч

ХОЗАЧА ДЕШАЦА, ДИКАЧА ГӀУЛАКХАЦА

Дукха ха йоццаш тхойн юртарча нахаца вӀашагӀкхийтар тхо, цар культурин хьашташ кхоачашдара даьр фуд, ца деш дисар малагӀа да хаа дуьхьа. Дувца тоъал дукха дика хӀамаш дар тха. Из къамаьл даьраша белгала а дир. Тхоашта ховчох тхойн активисташ сарцаг Ӏа а боахаш, хаю дӀадехкача тайпара къахьегамхой культурни хьашташ кхоачашдара тӀаберзабаь болх баьб оаха. Юртбоахама цхьа кампани дӀаяхийтад тхоашкара доагӀа дакъа ца лоацаш. Шерра пропаганда еш йовзийтай парте XXVI съезда а цул тӀехьагӀа хиннача КПСС ЦК Пленумий а решенеш: тайп-тайпара формаш юкъейхув-лаш, наха дикагӀа а сакъердамегӀа а салоӀаргдолаш лелабаьб культура ЦӀен болх. Улускертовцашта дукхача хана дагалаттаргйолаш чакхъяьннай тханцига дукха тематически сайренаш-портреташ.

Тоъал нах гуллу культура ЦӀагӀа лекцешка ладувгӀа а. Тайп-тайпарча темах лаьца хиннай уж: машар бахьан латтача къовсамах, дунен халкъашта юкъерча хьалах лаьца, атеистически интернациональни кхетам балара хетаь.

Тха художественни самодеятельноста коллективашна дакъа лоацаш ба «Ленинский путь» яхача совхоза кхоалагӀча отделене болхлой, хьехархой, школьникаш. Самодеятельни артисташа наст-наста концерташ уттаду культура ЦӀагӀа. Кхаьша, фермашка яхе наьха самукъадоахаш хул агитбригада. Массехк концерт оттадаьд цар районни культура ЦӀагӀа а.

Художественни самодеятельноста балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш я педагогически училища студентка Салгириева Лиза, совхоза болхлой Исупов Хьамдал, Ясуева Луиза, слесарь Матаев ВахӀид, моттигерча школа шофер Арсабеков Сайт-Махьмад, дешархой Магомадова Хеда, Мамаева Румиса, Ясуева Раиса, Матаева Зина, кхыбараш.

Тха керттера декхар да юртарча къахьегамхой культурни хьашташ кхы а дикагӀа кхоачашдар. Къаьстта бехктоккаме я тхона ахкаш ха. Цу хана совхоза Ӏалаьмате чӀоагӀа эпаш хул болхлой кулгаш. Наст-наста субботникаш ду оаха тхьамика дӀалувш, из кхедеш, доакъар Ӏалаштдеш, сомий бешага хьожаш. Баьнда, цу хана а тха керттера декхар: хьамаре къахьегаш болча совхоза болхлой хозача дешаца, иллеца, музыкаца дог айдар. Агитбригада езаш тӀехц тхьамика кхедераша, сомий бешамаш лелаераша, доакъар Ӏалаштдечара. Концерт оттадаь, лекци йийша ца Ӏеш, агитбригада доакъашхоӀша «молнеш», «къахьегама же-стожаш» арахец. Цар тӀа цар белгалбоах дика къахьегараш, бегбоах мекъа бераш.

Доккха дац тха культура ЦӀа. Цудухьа тха концертага, салаӀара сайренга хьажа безам бараш дукхагӀа чудоаршаргболаш уж тайпа йола массови мероприятеш оаха моттигерча школа спортивни зале чакхйоах. Школаца тха дика бувзам ба. Цо тхона а, оаха цунна а дӀа-хьа могаш дола гӀо-новкъостал ду. Болх беш я тха тайп-тайпара берий кружокаш. Царна юкъе «Къона художник» яха студи, интернациональни доттагӀала клуб, милице къонача доттагӀий кружок, кхыдараш. Хьехархошца цхьана чакхъяьккхай оаха мерда-ча шера, дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха денна, къоначи харжархошта хетаь сайренаш. СССР Лаккхехьарча Совета хоржамаш деча дийнахьа доккха концерт оттадир оаха.

ДК болх беш я тайп-тайпара хӀамаш лаьрхье кагирхой Ӏомабеш йола кружок. Цига дакъа лоацаш ба школера буфетчица Ахмадова Зина, библиотека заведующи Асланбекова Лейла, 10-ча класса дешархой Самбиева Тоита, Макоев Насрудин, кхыбараш. Цар язъяь материалаш наст-наста тӀаювл «Ленинхо» яхача районни газета тӀа. ШоллагӀа цу да «Искатель» яхача книжкаш дезарий клубо болх бу. Цига дакъа лоацаш 30 саг ва. Цар чакхйоах беседаш, еш лекцеш, ю литературни сайренаш, конференцеш, республика яздархоцара вӀашагӀкхетараш чакхдоах.

Культура ЦӀен балха цхьа оагӀув дӀалоац вахаре керда советски обрядаш, традицеш юкъеяхувлара тӀаберзабаь беча балхо. Наха патриотически, интернациональни кхетам луча поx дукхагӀа пайда эца гӀерт тхо. Традиционни а хинна дӀаэттад Советски Эскаре гӀулакх де болхаш бола, а, цигара цӀабоагӀаш болча а кагирхошта хетаь сайренаш чакхйоахилга. Иштта дездеш регистраци ю оаха керда хьахиннача бераишта.

Вай юрташка ира латт атеистически кхетам балара проблема. Цудухьа цу гӀулакха а юстара латтац тхо. Культура ЦӀагӀа болх беш я «Атеиста уголок». Хан-хана араа арахец «Атеист» яха пенгазет. Культура ЦӀен болхлоша а цун активисташа а шоайла итт-итт нов-карт декъаш коашка чуухташ, цхьаццанахьа уж нах вӀашагӀбетташ лекцеш еш, даьлах тешаш болча нахаца беседаш ю. Дика чакхъяьлар хьехархошца оаха цхьана нийчаь хинна «Тамашийна доаца тамаший хӀамаш», «Хими, ди, тамашийна хӀамаш» яха сайренаш.

Баьнда, дерриге а дика да, доагӀар даьд ала йиш яц тха. Наьха культурни хьашташ кхоачашдеш, царна лаьна идейно - политически кхетам луш дукха мероприятеш чакхъяха яле в, ира къовсам лоаттзбац оаха къаракъ мелаш йовсарадла баьрна, харцахьа лелача нахаца, керттӀа латтац законаш ца телхадайтара пропаганда яра болх. Юртара цхьабола нах бераш школера хьа а даьхе, гаьнна балха уж хьабе болх юрта боллаше Юртахой, юртарча общественни организацей новкъостаца цу даькъе тхоай болх тоабе вӀаштӀехьдаргда аьлла хет тхона. Царгара на гӀо хургдолга гуш дар лакхе аз хьсадаьча вӀашагӀкхетаре хинна къамаьл.

КарагӀдаьннача дикачох дийца ца Ӏеш, наха белгалдаьхар оаха ца деш дисараш а. Царех дар; профессиональни артисташ Улус-Керте кӀеввга хулаш хилар, культура ЦӀен шийи вокально-инструментальни ансамбль хила езалга. Баьнда, цу гӀулакха тхона музыкальни инструменташ эш. Цунна тхоашта гӀо дергда аьнна хет тхона юртсовето, районни культура отдело, совхоза кулгалхоша. Цунах лаьца массехказа къамаьл хиннад са сельисполкома председателша М.-Г. Э. Арсахановца. Дергдац аьле дог а дохадац, хӀама хьадаь товра а дац цо.

Тха мероприятешка кӀезига хул совхоза кулгалхой, культура районни отдела, тхона методически центр йолча районни культура ЦӀен вахалаш. Цу гӀулакхаша хеттача тайпара айлц тха балха авторитет...

С.-М. ЯСУЕВ,
Улус - Керт яхача юртарча культура ЦӀен директор.

ЦИРК ИГОРЬ КИО—ГРОЗНЕ

Цирк... Къаьстта безам хул цига ваха, нагахьа саьна хьалха дена вовзаш а везаш а волча саго цирка тхоьмӀел шийи говзал гойташ хилча. Цу тайпара хӀама нийсденнад вай республике бахача наьха вахаре а. Грозне вена ва вай мехка а цул араха а дика вовзаш вола иллюзионист, РСФСР заслуженни артист Кио Игорь. Из цӀи ювзаенна я советски цирковой искусство дегӀаккхувларца, цун чулоацам. тамашийна йолча говзалца белгала хиларца. Цудухьа тӀаэц из наха дег тӀара лоархӀаш. Баьнда, Киос боккъонца бола говзанчаш, тамашийна хӀамаш карагӀдувлараш къахьегама нахах доархӀ:

— Со тамашийна хӀамаш хьаде могаш ва, баьнда, шоай гӀулакхаца саг цецаовккхараш цо да, укх зале гулденна нах, цо да цӀеноа хьалдоттараш, мехкадаьтта доахараш, лаьттаа юкь хозъераш, — цу дешаца дӀайолаю шийи программа иллюзиониста.

ХӀаьта цул тӀехьагӀа цо гойташ дар-м боккъонца болча фаьлга тӀа мара хулаш доаца хӀамаш да.

Кхалсаг яьшка чу а елле херх хьокх, вож дӀоттайий «йоагаю», кхоалагӀчох хьахул «бирса лом». Цхьаволча сага унзара хетаргдолаш да уж хӀамаш, баьнда унзарвала везаш дац, уж дерриге нхалнах шоеш хьалха хинача беса могаш-маьрша буес... Кхы чӀоагӀагӀа ишта хул тӀаккха фаьлг.

Кио еррига программа я тамаш йиташ дола хӀамаш дукха долаш. Цунга ца хьежача саг тешаргвоацаш а да цхьадараш. Масала, клоунашта эгӀе а ваха цар дегӀамаш бийнаш массел эӀагӀмига кулийт цо, хӀаьта корташ шаш долча тайпара хул, къамаьл а деш хул уж клоунаш. Уж тамашийна хӀамаш гойтача Киона гертара чӀоагӀа гӀо деш я программа юкъера, даим а иллюзиониста хулаш йола «Волшебницы» яха мехкарий ансамбль. Программа хоэъяь ца Ӏеш, из цар хьинарца оттаяь а я.

Кио Игора шийи тамашийна говзал программа шоллагӀча отделене мара гойташ, баьнда, хьалхара отделени а я цирка боккъонца болча говзанчаша дакъа лоацаш а шоай номерашца карагуташ а. Дрессировани шӀалеша арена тӀа деш дола ловзараш бӀаргадайча, уж ишта Ӏомаде Польди Антонинай вӀаштӀехьдалярах тамаш ю, шӀалла тӀехх йоацаш саьнй дегӀ соттаде могаш ва гимнаст Кулцов Анатолий, цхьа чарх йолча велосипедаца чоалхане а кӀоргга а говзал хила ева хӀамаш гойт Ленински комсомоля преме лауреата Польди Яна, кхычар.

Къаьстта а велакъажар отт сага юхь тӀа клоунаш гучабаьлча. ХӀаьта еррига программана юкъе дакъа лоацача клоунашта И. Подчуфаровей С. Моргулянцей бедаш дӀахадийтац зала чура.

Дукхача наха сонгӀаташ чулкъар цирнера чуболхаш, царех яр Киос царна сонгӀата массехк секунде даьха боккъонца дола сурташ, шийи цӀи тӀалатта цӀилеторгий пачнаш, кхыдараш. ХӀаьта эгара керттердар — боккха салоӀам хилар.

С. АРЧАКОВ.

СУРТАШ ТӀА: И. Киос дакъа лоацача цирковой программера фрагменташ.

И. КОБИАШВИЛЕ сурташ.

ЕРРИГА УЙЛА ИЛЛЕЦА...

Массехк шу хьалха радиога ладувгӀаш сона хезар Нохч-ГӀалгӀай пачхьалкхен филармоне солиста Мазаев Ӏалве оаз. Из вувцаш хезавар сона, цхьабехьда, цо шийи тайпара илли алар теркал дир аз. Тамашийнен безамехийтар сона цо нохчий халкъа илли классически оперни хьесапе оалаш. Мехтиева денпаст даьккха «Кьамсаре Кавказ» яха илли дар из...

ТӀехьагӀа шийна классически музыка езалларах Ӏалве ишта дийцар сона. Педагогически институте дешаш волча хана цхьа универсальни тика чу найсвелча цунна хезар итальянски иллалархочун Марио ледь Монако оаз. Из илли тӀадолча пластинката хӀала а тӀехьа ладувгӀаш хул Ӏалве. Цу хана денз цун вахара къулба а хинна дӀаэттар музыка.

Цу хана, 20 шу хьалха, нийсархошта дош хетаппар цо леладечох. ХӀаьта из 1966 шера институт йистехьдаьккхачул тӀехьагӀа Москве Гнесиных цӀерагӀча музыкально-педагогически института вокальни факультете деша вода. Цо тӀатеӀла деш аьча кӀезига хургда. Музыка йоацаш воахалургдар воацача ваьнхавар из. ХӀама ца дуаш сага массехк ди доаккхалой а, илли ца оалаш цхьа ди а доаккхалацар Ӏалвена. Деша ваьгӀача шерашка везза вола профессиональни иллиалархо хинна дӀаэттар из. 1971 шера политически илле Московски фестивала лауреат хул цох. Из бар музыка цо юкъьянца дейза гӀа. ХӀаьта цул тӀехьагӀа 2 шу даьлча вай республике къьчар эггара хьалхара профессиональни иллиалархо.

ЧӀоагӀен хозея ек цун оаз. Цу шийи оаза ма доагӀара доал де хсаш дӀайовзийт цо сага сийна бочагӀа йола уйлаш. Институте дийна Ӏомавалар да-теш из е дегагӀоа а бала а кӀоарга кхетабеш хилар да? Из а вож а да-их.

Еррига а уйлаш цу цо оалаш долча иллеца хула цун. Цудухьа ладувгӀачун дог тохадолийт цо. Цун репертуаре я сийлахь-боккхийча Моцарта, Россине, Чайковски, Леонковалла романсаш, ереш, советски композиторий произведенеш.

Шийи лекторски группаца Ӏалве республика районашка концерташ уттаду. Уж ладувгӀарий интернационализмах патриотизмах уйла хьоае лаьрхӀа дар. Цул совгӀа, Ӏалве педагогически болх беш а ва.

Грозненски музыкальни училище 3 курсе деша вагӀача цун учениках Даллахов Аптех 1980 шера городе Соче эстрада артистий конкурса лауреат хул. Из дар республике эггара хьалха хинна хӀама. Нохч-ГӀалгӀайчене дика йовзаш йола артистка Далашева Тамара цо Ӏомаяь я. Уж шаккхе а НГӀАССР заслуженни артисташ ба. Цуа хинна учениаш Рожков Сергей, Хасанов Зайндьу хӀанз Ленинградски консерваторе студенташ ба.

ТӀаьккха хатта тарду Дадашевас, Даллаховс, кхычар а илли оалаш наст-наста хьяна хозий, цкъаза дийнахьа шоза-кхоза а, хӀаьта Мазаев Ӏалвя нагтахьчарна мара вовзац. Цун репертуар классически йоландаь дий-теш из? Ховш ма дий, боккъонца йола музыка йовзара цунга ладувгӀа лаьрхӀа ийчвала везалга. Ма хала хет сийлахь-боккхийча Бетховена, Моцарта. Верде музыка хьаховзаше а цхьаболчар радио дӀакъайлача.

Ӏалви артисти педагога хинна Ӏац. Дукха ха йоацаш «ГӀалгӀай лирикацарча» нашта йола музыка язйир цо. Из классически вайнахеи музыка шийла чулоацаш а цу иллей текстаца айхха кхозенна в а. Уж да Г. Гагиева дешашца даьккха «Маьрина я хьо» яха тайпа лирически илли. Гирихана дешаш тӀа даьккха лирически турпало дӀа ца айца бела а ца кодабеш безама аля буицаш да из илли. КӀантий къоалахчах хьахадеш да М. Торшхоева дешашца даьккха «Илла ала вай, вежарий» яхар. Йийй хозали къонали юцаш да Ю. Чахкиевей М.-С. Плиевей дешашца даьха иллеш.

Цу стихашка бӀаргадайра сона халкъа бӀаргаш, уйлаш, дог, — йоах Мазаева Ӏалве. Дукха из иллеиьа ладувгӀачо ше бергба цу иллей мах. Тайп-тайпарча аудиторешка дезаргдолаш да уж ххастта.

Мазаев Ӏалви боккъонца вола художник ва. ТӀехьтӀехьа цунга дукхагӀа ладувгӀа йиш хургья аьлла хет сона наьха.

Р. ЧАХКИЕВА.

Профессега дикагӀвар

Традиционни а хинна дӀаэттай Нохч-ГӀалгӀай республикански медицински училище хӀара шера хулаш йола профессех дикагӀвар къоаставу конкурс. Цу тайпара «Медицински сестра — дошо кулгаш» яха конкурс йолча, из лхь чакхъяьккхарта хьажа, опыт еннъа баьхкабар лоалаха ядача республикашкарча училищай вникалаш.

Яхье къовсабенна медсестраш гойта езаш бар шоай чурча лазарех, хирургех, берашта хулача лазарех, дооптологех йола практически знанеш.

Сийлахь - боккхача Даймехка тӀем тӀа Котало яьккха 40 шу дизара хетальча цу конкурса девиз хинна дӀаэттар: «ДикагӀа довза — дикагӀа хьаде» яха дешаш. Цу конкурсе дикагӀа знанеш гойтар дешархоша Сулейманова Тамарас, Мальчупкина Ирас, Дукураева Ленас, Евлоева Зинас, Баматкиреева Розас, кхычар.

Конкурс чакхйоалаш цун доакъашхоша гойтар художественни самодеятельноста номераш а.

●

САМОДЕЯТЕЛЬНИ АРТИСТИЙ ХЬАЖАР

Советски халкъо Сийлахь-боккхача Даймехка тӀем тӀа Котало яьккха 40 шу дизаре хетадаь да хӀанз чакхдоаккхаш дола художественни самодеятельни кхоллама республикански таленташий хьажар. Цунна юкъе дакъа лоацаш я республика ерригача районашкара самодеятельни коллективаш, царех цхьачар хӀанзле гойтай хьажарга шоаш кийчъяь программаш. Царех я Назрановски, Ачхой-Мартановски, Малгобекски, Урус-Мартановски районаш.

Цу районашкарча коллективашта юкъера хьажаре котбаьнна бола цхьабола самодеятельни артисташи коллективашца белгалаьннай.

Назрановски района коллективашта юкъе толаш лаьрхӀай «Асса», «ТӀаргим» яха халкара ансамблаш, Ачхой-Мартановски районерча самодеятельни артисташта юкъе толаш лаьрхӀай вежарий ЯсуевгӀар дуэт, Малгобекски районе дикагӀа лаьрхӀай «Малгобекнефть» НГДУ хора солистка Ахциева Хадижати. Хьажар дӀахододиш да.

Телевизор еза наст-наста мастерскеиа везаш хул вайх хӀаравар. Шийи болх безаша цунах кхеташ а волча мастеро сиха а дика а тоаю из. Иштта дикача мастерех ва Наурски радиотелемастерске болх беш вола Анаев Сайт-Махьмад. ВорхӀ шу да цо цига къахьега. Цу хана дена кӀоарга ювзийй Сайт-Махьмада шийи професси. Из ва коммунистически къахьегама ударник. Сайлен грамоташ а ахчан премеш луш а массехказа белгала ваьв из коллективе. Районе дикагӀа вола мастер хинна ца Ӏаш, новкъостаца наьрхӀаш саг а ва Сайт-Махьмад.

СУРТА ТӀА: радиотелемастер С.-М. Анаев.
Д. ТОХТАРОВА сурт.

Сакъердаме каникулаш

Нохч - ГӀалгӀай пачхьалкхен филармоне концертни зале хьадийлар «Кхоллама кагирхоша — берий цӀеной воспитанникашта» яха кхоалагӀа республикански кӀира. БӀаьстан каникулаш берашка пайдана чакхъяхийтар дуьхьа из кӀира чакхдоаккхар я Нохч-ГӀалгӀай просвещене, культура министерствош, ВЛКСМ обком, ВТО Нохч-ГӀалгӀай отделени.

Из кӀира долча юкъа, цунна юкъе дакъа лоацаш ба республика къона литератораш, Х. Нурадилова цӀерагӀча драмтеатра къона актераш, художникаш, технический театр, «Зама» яха вокально-инструментальни ансамбль, культпросветучилища художественни самодеятельность, и. кх. дӀ. Гуча тайпара, берий цӀеношка кхувшбоагӀарий каникулаш сакъердаме хилийтара йоахо яьй.

ХӀаьта уж бераш долча хӀанзле баха кхийннад художникий а яздархой а. № 2 йолча Грозерча школе-интернате вӀашагӀкхийта республика берий цӀеношка кхувшбоагӀараш болча хиннаб художникаш Х. Ахмедов, О. Мишин, М. Полонкоев, Грозерча № 1 йолча художественни школа директор Р. Земской. Цар дийцар художника балхах а шоаш яздаьча картинех а лаьца.

ШоллагӀдола вӀашагӀкхетар хилар республика яздархоца. ВӀашагӀкхетаре шоай произведенеш йийшар яздархоша М. Мусаева, Х. Сараева, къонача литератораша Л. Яхьяева, З. Яндарбиева.

Цу вӀашагӀкхетаре дакъа лоацаш хилар ВЛКСМ Нохч-ГӀалгӀай обкома секретарь А. Амирханов.

Цу тайпара вӀашагӀкхеташ дезадале тӀаэц бераша, хӀаьта уж царна дезалургдолча тайпара кийчде гӀерташ къахьег культура министерства бокххагӀйолча инспектора Л. Гамуранеяс.

С. ОСМАНОВ.

С. Ф. ГОРДЕЕВ

1984 шера 26 марта, халача лазарах йӀаьххача хава цамагаш валачул тӀехьагӀа, 75 шу доалаш кхелхаь парте ветеран, республикански лоархӀамера персональни пенсионер Сергей Федорович Гордеев.

1909 шера Саратовски областа Хвалынски района Аграфеновка яхача юрта къеча ахархочун дезале ваьв С. Ф. Гордеев. Къахьега волавеннав 1925 шера г. Грозерча Октябрьски мехкдаьтта промыслай механически мастерскешна слесара ученик волаш. 1934 шера денз комсомольски балла тӀа хиннав — ВЛКСМ Нохч - ГӀалгӀай Пригородни, Заводской райкомий секретар а л л а. Цкъа сани дукхаза а ВЛКСМ Къулбасела - Кавказски крайкома, Нохч-ГӀалгӀай обкома членалла хиннав.

1929 шера Коммунистически парте мутӀарашта юкъе ваха С. Ф. Гордеев. 1937 шера денз партийни балла тӀа хиннав: парте Нохч - ГӀалгӀай обкома инструкторалла, парте г. Грозерча Орджоникидзевски райкома хьалхарча секретаралла, парте Грозненски горкома секретаралла, облисполкома председатела заместителла болх баьб.

1972 шера денз республикански лоархӀаме персональни пенсионер вар С. Ф. Гордеев, цо хьинаре дакъа лаьцад кагирхошта тӀеманатриотически кхетам луча.

Комсомольски, партийни, советски, боахама балха массе а участке шийи визаши знанеш, организаторски кхетам а опыт а партене хальъая деча гӀулакха дӀатийннай С. Ф. Гордеев.

Даьхенна хьалхашка дика хӀамаш карагӀдувларах «Знак Почета» яха орден дукха медалаш енлай С. Ф. Гордеевна.

Сергей Федорович Гордеева сийрда гӀулакхаш дика ца луш дахь тха дегашкий латтаргда.

Накъостий группа.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ГРОЗНЕНСКИ УЧЕТА МЕХАНИЗАЦЕ ТЕХНИКУМО КИЙЧОН КУРСАШКА ДЕША НАХ ДӀАЙИБУ

Занятеш хургья 1984 шера 15 марта дале 16 июна кхаччалца.

Кийчон курсашка занятеш ергья эрсий меттах, литературах, математиках деша хьайбераша экзаменаш хеттара йолча программах.

Занятеш ергья квалифицированни преподавателаша, абитуриенташа деча гӀалатанга чӀоагӀа теркам тӀа а ухийташ.

Деша вара хила деза: заявлени, образовани йола справка е школера справка, кийчон курсашка дешарах ахча дӀачудена квитанци.

Дешарах доагӀар дӀачудала йиш я моллагӀча почтови отделене Госбанка республикански конторерча № 14107 йолча расчетни счета тӀа кхоачаргдолаш. Дала дезар — 9 сом 50 кепиги. Тха р/с — 6112209.

Документаш хьанийлу шоатта денгарех кӀиранденгарех дӀадийоахача хӀара деша 13 сахьат даьлча деша 18 сахьат далалца № 209 цӀагӀа.

Тха адрес: г. Грозный, Кирова проспект, 6. Телефонаш справкаш: 3-58-33, 3-54-74, 3-56-90.

ТЕЛЕВИДЕНИ

29 МАРТ
II ПРОГРАММА

17.10 — Телевизионни фильм.
17.23 — [illegible] - популярни фильм.
17.45 — «Шоана хетар».
18.45 — Технически информаци. «Металлаш вӀашагӀ-хоттар».
18.25 — «Нохч-ГӀалгӀайчен ди».
18.45 — Киножурнал.
18.55 — [illegible] хьехархо. Э. [illegible].
19.10 — Ерригача парте гӀулакх.
19.25 — «[illegible] тӀехье» (нохчий меттала).

30 МАРТ
II ПРОГРАММА

18.10 — Кинопрограмма.
18.55 — Дезала юкъера педагогика. «Школа — ПТУ».
17.55 — «Спортивни Нохч-ГӀалгӀайче» (нохчий меттала).
17.55 — «Нохч-ГӀалгӀайчен ди».
20.05 — «[illegible] даьгьна хийла шуш, бераш!».
20.15 — «Депутата гӀулакхаш».
20.40 — Шуи кхаьнгдаштаниш ду оаха. Нохч-ГӀалгӀай АССР юстица министра Н. А. Алдастова выступлени.

РАДИО

29 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаттарех бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.22 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачий программа (гӀалгӀай меттала).
8.35 — Дештера Юрт [illegible] (гӀалгӀай меттала).
9.15 — «Юрта боахама хьашташ». Концерт (гӀалгӀай меттала).
11.15 — «Динах йолча парте политика [illegible]». Беседа (нохчий меттала).
11.30 — «Коммунисти пятилеткаш» яха радиожурнал (эрсий меттала).
11.45 — «[illegible] бери [illegible]». Беседа (гӀалгӀай меттала).
15.15 — Илли дӀовал Хаккаева Ахьмада (гӀалгӀай меттала).
17.15 — Передачий программа. Хаттарех бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — «Керда Ӏаьдалар — вахаре» (эрсий меттала).
17.30 — «Агитатор — [illegible] тӀарча стане» (гӀалгӀай меттала).
17.45 — Реклама (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
18.30 — Ерригсоюзни коммунистически субботника [illegible] (гӀалгӀай меттала).
18.40 — Халкъа [illegible] (гӀалгӀай меттала).

УКВ

17.00 — «Къовсаме илли [illegible]». [illegible] композиторах, коммунистах Хара Викторех йола передача.
17.44 — А. Досмамбе. «[illegible]». Дуцар.
18.02 — «Ахчан чам». А. Ведмикова дуцар.
18.22 — С. Дикаев. «Соната».
18.35 — Нохч - ГӀалгӀай музыка.

30 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаттарех бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан наьг» газета обзор.
8.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачий программа (нохчий меттала).
8.35 — Реклама (эрсий меттала).
8.40 — Халкъераш, шераш (нохчий меттала).
9.15 — Моттигерча композиторий иллеш (нохчий меттала).
11.15 — «Къахьегарга хьежа ду сий а» (гӀалгӀай меттала).
11.30 — «Театр да микрофона хьалхашка» (гӀалгӀай меттала).
11.50 — Реклама (эрсий меттала).
15.15 — Сатирически фельетон (гӀалгӀай меттала).
17.15 — Передачий программа. Хаттарех бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — Боккхийчарна бераш лаьца «Ши [illegible]». Беседа (нохчий меттала).
17.31 — «Цӏена шоаттдаша тӀахьехамаш» (эрсий меттала).
17.46 — Музыка (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
18.30 — «Дукха хилалда сов гӀа дика я». Грозненски комбинатера йола передача (эрсий меттала).
18.40 — Илли дӀовал [illegible] Зелимхана (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — Р. Тендряков. «Весенние перевертыши» яха радиопостановка.
17.40 — І. Шахбулатовни концерт.
18.15 — Пандар дӀалакх Дикаев Ӏумара.

Газет арадувл шинарех, ерех, шоаттех деношка

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковскера, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахаре — 2-54-04; промышленностей транспортех — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехаташ — 2-85-64; корректорска — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

СФ00066. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковскерa, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1352.